

Kardeljeva pl. 4, 1000 Ljubljana, Slovenija
tel.: +386 (0)1 58 05 105
fax: +386 (0)1 58 05 104

Politbarometer 4/2008

april 2008

Projekt

"Javnomnenjske raziskave o odnosu javnosti
do aktualnih razmer in dogajanj v Sloveniji"
je longitudinalni projekt CJMMK, ki poteka od januarja 1995 dalje

Ljubljana, 23. 4. 2008

POLITBAROMETER 4/08

Poročilo o raziskavi, ki je bila opravljena v dneh od 14. do 17. aprila 2008

Politbarometer je bil koncem 1994 zasnovan na iniciativo Vlade Republike Slovenije in vse do 31. 12. 2005 financiran s strani Urada RS za informiranje. Prva eksperimentalna meritev PB je bila izvedena decembra 1994; v obdobju 1995–2005 je merjenje potekalo deset oz. enajstkrat letno, od leta 2006 dalje pa poteka štirikrat letno.

V dneh od 14. do 17. aprila 2008 smo na osnovi vzorca telefonskih naročnikov zajeli 813 polnoletnih oseb, državljanov in državljanek Slovenije, in z njimi izvedli telefonski intervju s pomočjo standardiziranega vprašalnika. Vzorec je potekalo iz vzorčne baze (BN=2608), ki je bila izčrpana do 31%. Telefonske intervjuje Politbarometra 4/08 je izvajalo 28 izšolanih anketarjev CJMMK, povprečni čas trajanja intervjuja (računalniška meritev) je bil 12,3 minut, medtem ko je bil skupni bruto čas trajanja ankete 420 ur.

Zasnovo vprašalnika PB4/08, kontrolo izvedbe in pripravo poročila je opravila skupina CJMMK: red. prof. dr. Niko Toš, doc. dr. Slavko Kurdija (koordinacija izvedbe), dr. Matej Kovačič, Rebeka Falle, univ. dipl. soc., Tina Vovk, univ. dipl. soc., Živa Broder, univ. dipl. soc. in Ivi Kecman, tajnica Centra.

Poročilo vsebuje popoln pregled postavljenih vprašanj in dobljenih odgovorov – v prilogi. V nadaljevanju podajamo pregled najznačilnejših ugotovitev v opisni, grafični ali numerični obliki. Vsa vprašanja in merila v gradivu so povzeta v izvirni obliki. Ker gre v večini primerov za ponavljajoče se meritve, podajamo poleg aktualne meritve še pregled prejšnjih meritev.

V prilogi poročila dodajamo tabelarno gradivo, ki kaže na povezanosti med izraženimi stališči anketirancev ter njihovimi statusnimi oziroma socialno-demografskimi značilnostmi. Tako v analizo vključujemo poleg spola, starosti in izobrazbe, še poklic oz. zaposlitveni status, tip naselja in regionalno pripadnost respondentov. V analizo vključujemo tudi variable, ki kažejo nazorsko in strankarsko opredeljenost respondentov: vernost, opredelitev na t. i. levo-desni lestvici in strankarsko opredeljenost, ki jo zajemamo s pomočjo indeksa strankarskih preferenc. Indeks strankarskih preferenc je vsota opredelitev za stranke, zajetih z vprašanjema "Katero stranko bi volili?" in "Katera stranka vam je najbližja?". V grafičnih medčasovnih prikazih, vključenih v to poročilo, ki segajo v obdobje 1996–2006, so z navpično črto in oznako DZ ali PR zabeležene časovne točke državnoborskih oz. predsedniških volitev. Prikazi in analiza podatkov temeljijo na sistemu vzorčnih uteži, ki zmanjšujejo pristranost in napake v rezultatih kot posledice vzorčenja. Utemeljitev in opis postopka obteževanja je podan v dokumentu: dr. Slavko Kurdija, dr. Janez Štebe: "Oblikovanje vzorčnih uteži za telefonsko anketo Politbarometer", objavljenem v Politbarometru PB3/97.

KAZALO

Poudarki iz Politbarometra 4/08

1.0 Ocene družbenih, ekonomskih in političnih razmer in sprememb v obdobju 2004–2008

- 1.1 Kritične ocene sprememb 2004–2008
- 1.2 Indeks kritičnosti – prikaz in strukturna analiza
- 1.3 Splošna ocena materialnih razmer (medletne primerjave) in občutek varnosti zaposlitve
- 1.4 Zadovoljstvo z demokracijo

2.0 Odnos do osrednjih državnih ustanov in ustanov civilne družbe

- 2.1 Ocena uspešnosti delovanja osrednjih državnih ustanov
- 2.2 Zaupanje v institucije
- 2.3 Zaupanje predsedniku vlade, ocene njegove učinkovitosti in podpora vladi J. Janše

3.0 Strankarska opredeljevanja

- 3.1 Levo-desno opredeljevanje
- 3.2 Ali bi šli (naslednjo nedeljo) na volitve?
- 3.3 Če bi šli na volitve, za katero stranko bi volili?
- 3.4 Strankarske preference
- 3.5 Strukturne značilnosti preferentov strank
- 3.6 Preference: trendi, medčasovne primerjave
- 3.7 Stabilnost strankarskih opredelitev I.
- 3.8 Stabilnost strankarskih opredelitev II. – prikaz prehodov med "volil 2004" in preferencami 2008

POUDARKI POLITBAROMETRA 4/08

Politbarometer 4/08 temelji na drugi od načrtovanih štirih meritev v okviru projekta Politbarometer v letu 2008. **Meritev je potekala v dneh od 14. do 17. aprila 2008.** Vsi prikazi v končnem poročilu, ki je dostopno na spletni strani: www.cjm.si, vsebujejo poleg aktualne meritve tudi primerjalne podatke iz predhodnih meritev.

Ocena socialnih in političnih razmer 04-08.

Ugotovimo lahko, da aprilski meritev, sicer malo manj zaostreno kot februarska, pokaže prevladovanje kritičnih pogledov v vseh opazovanih presekih oz. področjih z izjemo ocenjevanja razmer glede "objektivnosti poročanja medijev."

Še posebej kritično izostrene so tudi tokrat ocene socialnega položaja delavcev, pojavov korupcije in klientelizma, poseganje politike v gospodarstvo ter urejanja odnosov s sosednjo Hrvaško.

(1) Da je socialni položaj delavcev danes v primerjavi s stanjem pred zadnjimi državnozborskimi volitvami slabši, meni skoraj tri četrtine (69%) vseh respondentov in le majhen del (9%) jih meni, da so razmere glede tega danes boljše kot prej.

(2) Ocena, da so se razmere glede pojava korupcije in klientelizma izostrile in poslabšale, tudi tokrat izreka skoraj šest desetih (56%) vseh respondentov, kar je znatno več kot ob vseh predhodnih meritvah (od 42% do 48%) in le neznatno manj kot ob februarski meritvi (57%).

(3) Le neznatni so deleži tistih, ki menijo, da je korupcije danes manj; takšno stališče vidneje zastopajo med preferenti SDS (22%), pa vendar je tudi med njimi prevladujoča kritična ocena (43%) stanja na področju korupcije. Najbolj kritično razmere na tem področju ocenjujejo preferenti DESUS (81%), SNS (75%) in SD (69%) itd.

(3) Tudi glede vpletanja politike v gospodarstvu tudi tokrat izrazito prevlada (53%) kritična ocena, ki le neznatno odstopa od februarske odmere (56%). Razmere na tem področju najbolj kritično presojujejo samozaposleni (68%!), višje in visoko izobraženi (63%), prebivalci večjih mest (67%), respondenti s področja Zasavja (74%) itd. Tudi tu se pokaže, da so bolj kritični kot v povprečju respondenti, ki podpirajo opozicijske stranke: ZARES (73%), SD (71%) in tisti, ki so levo samoopredeljeni (66%). **Kritične ocene tega vidika prevladajo tudi med preferenti NSI in SLS, le med preferenti SDS se deleži ocen "danes boljše" in "danes slabše" izravnajo, pa vendar tudi med njimi močno izstopa ocena (41%), da se na tem področju iz časa pred volitvami "ni nič spremenilo".**

(4) V oceno smo vključili tudi mednarodno politični vidik "urejanja odnosov s Hrvaško". Zadnja meritev pokaže, da so se v očeh Slovencev razmere s sosednjo Hrvaško v zadnjih mesecih močno poslabšale (februar: 65%; april: 63%) in da je urejanje teh razmer danes slabše kot pred nastopom mandata te vlade.

(5) Končno je v presojo razmer "pred volitvami in danes" vključeno tudi ocenjevanje "objektivnosti poročanja medijev". Glede na spreminjajoče se razmere na tem področju pojasnjevanje stališč "danes boljše – danes slabše" ni enoznačno. Aprilski meritev pokaže, da tokrat ocene "danes boljše" (28%) presegajo ocene "danes slabše" (23%).

Indeks kritičnosti.

Štiri prikazane vidike (brez "objektivnost poročanja medijev) smo strnili v "**indeks kritičnosti**". Pokaže se – pričakovano – da indeks nakaže prevladujoče kritično ocenjevanje razmer danes glede na stanje pred volitvami. Medčasovna primerjava februar-april pokaže ustaljenost prevladujoče kritičnosti. Dve petini vseh respondentov razmere ocenjuje izostreno kritično (ostro kritični: 43%), pri nadaljnji tretjini pa še vedno prevladajo kritični akcenti.

Med "ostrimi" kritiki razmer (povprečje 43%) še posebej izstopajo respondenti iz skupine 46 do 60 let (53%), samozaposleni (55%), višje in visoko izobraženi (48%), respondenti iz večjih mest (54%) ter Ljubljane in Maribora (49%), dijaki, študenti (47%) itd. Seveda pa izostrena kritičnost kot prevladujoča orientacija pride do izraza med preferenti SNS (67%), SD (63%), DESUS (60%), ZARES (59%) in LDS (57%). Tudi desno samoopredeljeni in preferenti treh koalicijskih strank ne odstopajo bistveno od splošnega "kritičnega modela".

Splošno zadovoljstvo z razmerami:

(1) V izražanju zadovoljstva z materialnimi razmerami v gospodinjstvu je viden izrazit negativni poudarek na koncu opazovanega obdobja.

(2) Paralelno z indikacijo zadovoljstva z materialnimi razmerami je tudi indikacija, s katero posegamo v družbeno in politično klimo v državi. Pri tem gre za izražanje "zadovoljstva z demokracijo".

Pri izražanju zadovoljstva z demokracijo se ob prejšnjih meritvah nakazan negativni trend tudi z aprilsko meritvijo potrdi: delež zadovoljnih je še vedno na ravni dveh petin (40%) vzorca, delež nezadovoljnih pa na višji (54%) ravni kot februarja (52%). Nihanja so neznatna. Kot ob prejšnjih meritvah, lahko ugotovimo, da v ocenjevanju stanja demokracije prejkoslej prevladajo negativne ocene.

V ocenjevanju socialne in politične klime, kot se izraža skozi zadovoljstvo z materialnimi razmerami in zadovoljstvo z demokracijo torej izrazito prevladajo negativne ocene, očitno pa je tudi trend kopičenja le-teh v zadnjem obdobju

Ocenjevanje uspešnosti delovanja državnih ustanov.

Čeprav smo te meritve v obdobju zadnjih dveh let izvajali redkeje, se vendarle jasno zarišejo trendi v ocenjevanju, ki nakazujejo upadanje ocen uspešnosti opazovanih ustanov, kar pretežno potrdi tudi zadnja meritev. **Očitna pa je tudi izjema, ki odstopa od negativnih trendov, to je novo visoko izhodišče v ocenjevanju uspešnosti predsednika republike (povprečna ocena 4.26!!). Ocenjevanje uspešnosti predsednika republike se tako dvigne na oz. nad visoko raven ocen, ki so bile odmerjene v obdobju do leta 2002, po izhodišču pa celo nad njo.**

Visoka povprečna ocena uspešnosti delovanja predsednika republike je rezultat visokega soglasja v ocenjevanju njegovega delovanja, pri čemer v izražanju ocen ne opazimo značilnih razlik med skupinami glede na starost, izobrazbo, zaposlenost, pa tudi glede na politične opcije oz. strankarske preference. To se kaže tudi v opredeljevanju preferentov različnih političnih strank koalicijske in opozicijske skupine.

Tudi v ocenjevanju uspešnosti delovanja Varuhinje človekovih pravic ne opazimo velikih odstopanj glede na strankarsko pripadnost, pa tudi glede na poklicne kategorije itd. Razlike pa so bolj izrazite pri ocenjevanju uspešnosti delovanja generalne državne tožilke.

Tu je diferenciacija v ocenjevanju izrazita, še posebej glede na levo-desno samoopredeljenost, ko "levi" njeno delovanje pretežno (51%) ocenjujejo kot neuspešno, "desni" pa (46%) kot uspešno.

Zaupanje v institucije.

Poleg aktualne, aprilske meritve sta prikazani tudi dve predhodni meritvi, v decembru lani in februarju letos (če sta bili opravljeni). Tudi tu se pokaže, da se visoko, nad vse druge opazovane institucije po obsegu zaupanja, umesti predsednik republike – še višje (4.07) kot ob februarški meritvi (3.97). Sicer pa v rangu glede na predhodne meritve opazimo še nekaj značilnejših premikov. Tako so evro, Banka Slovenije in Evropska unija uvrščeni visoko, vendar nekaj nižje kot ob zadnji meritvi. Negativen premik je opazen še posebej pri Varuhinji človekovih pravic, ki je uvrščena visoko, a značilno nižje kot decembra lani. Upad zaupanja pa beležijo še policija, Ustavno sodišče in sindikati. **Med opazovanimi pa rahlo naraščanje zaupanja beležimo pri Komisiji za preprečevanje korupcije (iz 3.03 na 3.11), pri predsedniku vlade (iz 2.72 na 2.87), pa tudi pri vladi (iz 2.64 na 2.74).** V dno ranga se, kot običajno, umeščajo cerkev in duhovščina, politične stranke, sodišča, vlada in državni zbor.

Značilno ob tem je, da se med državnimi institucijami **po stopnji zaupanja takoj za predsednika republike in vojsko umesti Komisija za preprečevanje korupcije, ki si je med ljudmi pridobila visoko mero legitimitete – po volji vlade in parlamentarne večine pa se znajde tik pred zakonsko ukinitvijo.**

Ocenjevanje predsednika vlade J. Janše.

(1) Predsednik vlade se v rangu zaupanja umešča v vrh spodnje tretjine ranga opazovanih institucij, skupaj z NATO-m, v aprilski meritvi neznatno višje kot Državni zbor in vlada v celoti in značilno nižje kot Komisija za preprečevanje korupcije.

Predsednik vlade J. Janša je v začetnem obdobju vezal nase visoko zaupanje, ki pa se je ob izteku prvega leta vse bolj zmanjševalo. Predvsem je očitno, da najmlajši pretežno (51%) izrekajo nezaupanje predsedniku vlade, najstarejši pa v večji (39%) meri zaupanje. Nezaupljivi pa so izrazito še samozaposleni (53%), študentje in dijaki (60%), medtem ko dosti več zaupanja izrekajo (predsedniku vlade) upokojenci (35%), zaposleni v negospodarstvu (31%), itd. Pa vendar za vse te kategorije velja, da izražajo do predsednika vlade značilno več nezaupanja kot zaupanja.

(2) Za ocene uspešnosti delovanja predsednika vlade J. Janše velja, da so v začetnem obdobju mandata visoke, nato pa postopoma upadajo. Očiten je torej negativen trend, pa čeprav je zadnja ocena (2.86) značilno višja od decembrske (2.69).

Tako pri izražanju zaupanja kot pri ocenjevanju uspešnosti predsednika vlade preferenti koalicijske skupine strank razpadejo na dvoje, prvič na skupino SDS in NSI, za katere je značilno, da izrekajo J. Janši visoko zaupanje in visoko pozitivno vrednotijo njegovo delovanje ter skupini DESUS in SLS, ki sta pri tem ocenjevanju mnogo bolj zadržani, če ne že izrazito kritični (DESUS).

(3) **Rezultati vseh dosedanjih meritev "podpore vladi".** Dinamika izrekanja podpore je v opazovanem obdobju izrazita. Očitno je, da je v obdobju mandatarja Drnovška v letu 2003 podpora izrazito upadala, nepodpora pa izrazito naraščala, vendar v tem obdobju ni nikoli presegla deleža izmerjene podpore. V obdobju mandatarja Ropa je prekrivanje obeh ocen izrazito, pa vendarle v povprečju ostaja podpora nad nepodporo.

V obdobju mandatarja J. Janše pa je izrazit vzgon podpore v prvih devetih mesecih s postopnim upadom in nato preseganje nepodpore nad podporo do začetka leta 2007, ko se sproži izrazito naraščanje nepodpore – vse do zadnje meritve. Najizrazitejše so razlike v izrekanju ne-podpor med levo in desno samoopredeljenimi. Med levo samoopredeljenimi jih kar štiri petine (81%) izreka nepodporo vladi J. Janše, med desno opredeljenimi pa tri petine (59%) izreka podporo. Vendar je med slednjimi kar dobri dve tretjini (36%) takih, ki vlade J. Janše ne podpirajo.

Vsi trije vidiki vrednotenja predsednika vlade skupaj kažejo, da je Janez Janša v času mandata izgubil večinsko podporo in visoko vstopno karizmo.

Levo/desno opredeljevanje.

Opažanja nakazujejo zmanjšanje deleža levo opredeljenih v preseku december (34%) – april (27%) ter hkrati zmanjšanje oz. ustalitev deleža desno opredeljenih v istem časovnem preseku (december 24%, april 20%).

Ljudje se torej izmikajo takim levo/desnim samoopredeljevanjem. Je to oblika trenutnega pobega iz političnega prostora?

Na osnovi deležev levo-desno opredeljenih po skupinah preferentov strank še vedno vzdrži naša začetna umestitev strank v levo/desnem polju. Med levo-sredinske stranke se tako uvrščajo SD, ZARES, LDS, pa tudi DESUS, med desno-sredinske stranke pa se umeščajo SDS, NSI in SLS, medtem ko za SNS velja, da se njeni respondenti umeščajo tako med levo (29%), pa tudi desno (24%) samoopredeljene, večina (36%) med njimi pa se ne opredeli.

Udeležba na volitvah.

Daljša retrospektiva pokaže nihanja v pripravljenosti za udeležbo na volitvah glede na potek mandatov in približevanje oz. oddaljevanje volitev. V obdobju sedanjega mandata državnega zbora se aktiviranje "volilnega polja" kaže od konca leta 2006 dalje, še posebej v obdobju intenzivnega "premeščanja" volilnih izbir od LDS k SD. **"Aktualna volilna pripravljenost" pa izrazito usiha. Z dvotretjinsko pripravljenostjo za udeležbo na volitvah se zdi, kot da smo bolj odmaknjeni od bližnjih jesenskih volitev.**

Pokaže se tudi, da imajo posamezne politične stranke več ali manj discipliniranih volivcev in torej zagotovljena trdna volilna jedra. To še posebej izrazito velja za dve desno-sredinski stranki (SDS in NSI), ne pa tudi za preostale, še posebej ne za LDS, ki je še vedno v procesu notranje konsolidacije.

"Volil bi".

Pokaže se, da znotraj skupine potencialnih udeležencev nedeljskih volitev po deležu navedb na prvo mesto stopa SD (19%), sledi mu SDS (18%), nato pa ZARES (6%), SNS (5%), LDS (4%), DESUS in NSI (3%) ter SLS (1%). Izstopajoč pa je delež tistih med potencialnimi volivci, ki niso znali ali bili pripravljeni odgovoriti z navedbo imena neke stranke (39%!!!).

Primerjava rezultatov treh meritev (december-februar-april) pokaže izrazito dinamiko v (ne-)opredeljevanju. **Predvsem izstopa rapidno naraščanje deleža neopredeljenih (iz 30% na 39%).** Premike pa zaznamo tudi pri preferenčni skupini ZARES, SD, SLS in LDS, ki se zmanjšuje, pri DESUS, ki se povečuje in relativno stabilnost SDS.

Vidi se, da se vse opazovane stranke umeščajo v tri skupine. V prvi, na najvišji ravni, sta umeščeni SD in SDS, v drugi ZARES, SNS in LDS in v tretji DESUS, NSI in SLS

(in LIPA). **Predvsem pa se pokaže, da je podatek o preferenčni neopredeljenosti dominanten. Velik del "polja strankarskega opredeljevanja" je nezaseden! In prav to je osnovna značilnost aktualnega stanja strankarskega opredeljevanja: najmočneje zastopana je namreč "SNV – Stranka neopredeljenih volivcev".**

Medčasovne primerjave.

Strankarsko opredeljevanje je podrejeno dinamiki mandatnih obdobj in volitev, tako za Državni zbor kot predsedniških volitev. Predvsem je očitno, da je v dolgem obdobju do 2004 dominantna LDS, nato pa v povolilnem letu (2005) to vlogo prevzame SDS in jo v letu 2007 predaja in preda SD. Vendar aktualno stanje uvrstitev ne določa končne pozicije "zmagovalca". SD in SDS sta umeščeni skupaj, z rahlo prednostjo SD-ja. Za razumevanje poteka strankarskega opredeljevanja je koristen pogled v strnjen levo-desni prostor. V okviru analize PB vseskozi poteka spremljanje dinamike opredeljevanja v levo/desnem strankarskem prostoru, ki vključuje na levi SD, LDS, DESUS in tudi ZARES, na desni pa SDS, NSI in SLS. Taka umestitev sicer odstopa od razporeditve strank na liniji koalicijsko-opozicijska, kar sledi iz predhodnih umestitev DESUS-a kot vladne stranke in je v aktualnem obdobju utemeljeno na pretežni levo-sredinski samoopredeljenosti in prevladujoči kritičnosti v ocenjevanju socialnih in političnih vprašanj njegovih preferentov.

Trdnost opredelitev preferenc (volil bi + najbližja mi je).

Na ravni PREF I. ostajata neopredeljeni dve petini vzorca (39%), na ravni PREF II. (izbira strank iz liste) pa značilno manj, le tri desetine (29%) respondentov. Ponudek imen strank z voditelji torej olajša odločanje glede izbire strank. Na ravni PREF I. je tako opredeljenih 61% vseh, na ravni PREF II. pa 71% vseh respondentov. Med deleži opredeljenih za posamezne stranke pa opazimo nekatere razlike. Tako npr. DESUS z navajanjem imena in predsednika stranke podvoji svojo preferenčno podporo, značilno poveča pa jo tudi SNS, ZARES in SLS. SDS ohranja enako podporo v obeh primerih, medtem ko NSI (na nizki ravni) in SD (na visoki ravni) deloma zmanjšata svojo preferenčno podporo.

Trdnost opredelitev II.

Vpogled v tranzicijsko matriko "volil 2004" – PREF I. (na osnovi datoteke PB4/08 oz. združenih datotek zadnjih treh meritev PB) pokaže se, da so prehodi med strankami levo-sredinske oz. desno-sredinske opcije prej izjema kot pravilo. Večina prehodov se dogaja na ravni med posameznimi strankami in skupinami nevolivcev. Pogostejši prehodi so predvsem posledica implozije LDS na začetku lanskega leta, ko se je njen, sicer zmanjšani, a tradicionalni elektorat, razporedil med neopredeljene, preferente SD, ZARES in ponovno med preferente prenavljajoče se LDS. Prehodi znotraj skupine desno-sredinskih strank so neizraziti. A to je le vtis, ki bi ga morali v nadaljnji analizi potrditi.

Ta "model" analize dopušča tudi sklepanje o trdnosti preferenčnih podpornih skupin, torej o deležih preferentov (PREF I.) določene stranke, ki izjavljajo, da so za to stranko glasovali že ob državnozborskih volitvah 2004. **Ta preizkus pokaže, da so deleži "trdnih" podpornikov po strankah močno različni in predvsem odvisni od obsega vstopnih izbir (volil 04) oz. od aktualnih izbir (PREF I.).** Pri tem so vidneje zastopane predvsem "večje stranke": SDS (11,3%), SD (7,0%), LDS (2,7%), SNS (1,7%), ZARES (LDS-ZARES) 1,6% itd.

1.0 Ocene družbenih, ekonomskih in političnih razmer in sprememb v obdobju 2004–2008

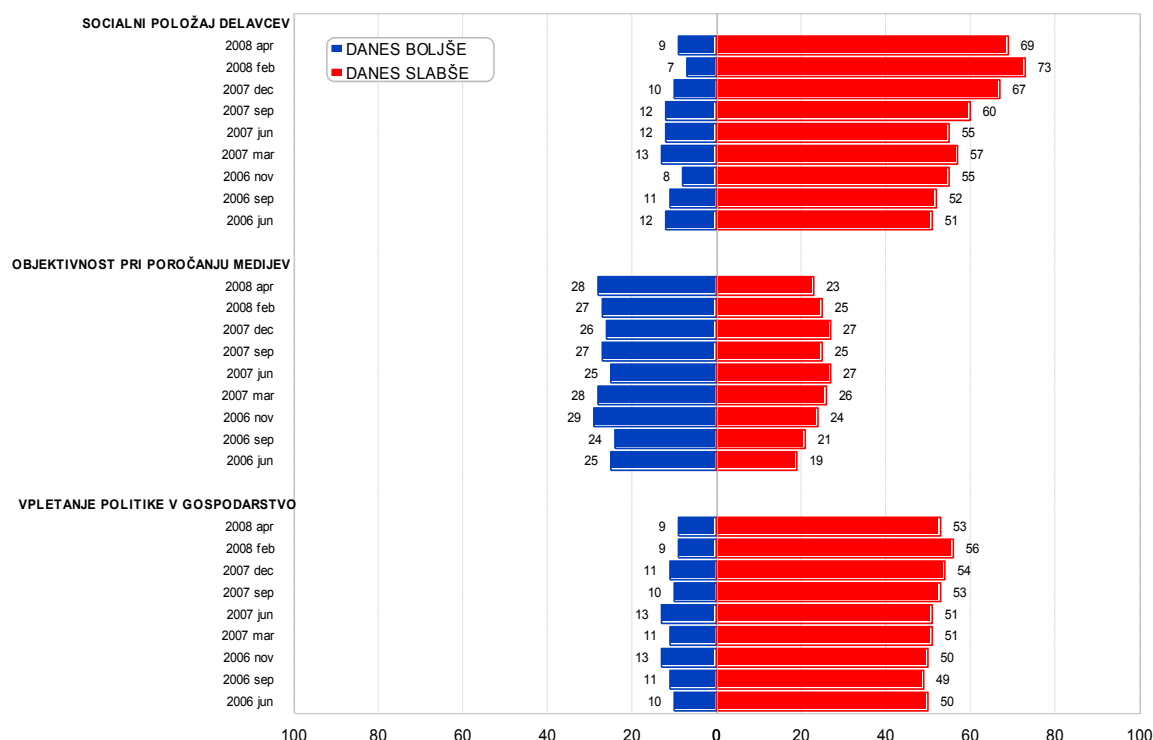
V tem poglavju poročamo o stališčih ljudi glede sprememb, ki nastajajo v obdobju pred volitvami (2004) do danes (2008) in o ocenah materialnih razmer in bojznih glede izgube zaposlitve.

1.1 Kritične ocene sprememb 2004–2008

Tokrat smo devetič ponovili predlani uvedeno povpraševanje o ocenah sprememb, ki jih zaznavajo ljudje po triinpolletnem delovanju sedanje vlade, ki vključujejo: socialni položaj delavcev, objektivnost poročanja medijev, vpletanje politike v gospodarstvo, prisotnost pojava korupcije in urejanje odnosov s Hrvaško. Gre za kompleksni indikator (ne-)uspešnosti delovanja vlade v očeh ljudi v zadnjem letu njenega mandata. Pri izbiri vključenih vidikov smo se omejili na kritične akcente iz predvolilnega obdobja v letu 2004, ki so bili še posebej poudarjeni v nastopih takratne opozicije. Tako smo povpraševali, ali je sedanje stanje na navedenih področjih glede na razmere pred štirimi leti, torej pred zadnjimi volitvami, danes boljše, nespremenjeno ali slabše.

Graf 1

KAKŠNO JE STANJE NAVEDENIH PROBLEMOV TRI LETA PO VOLITVAH?

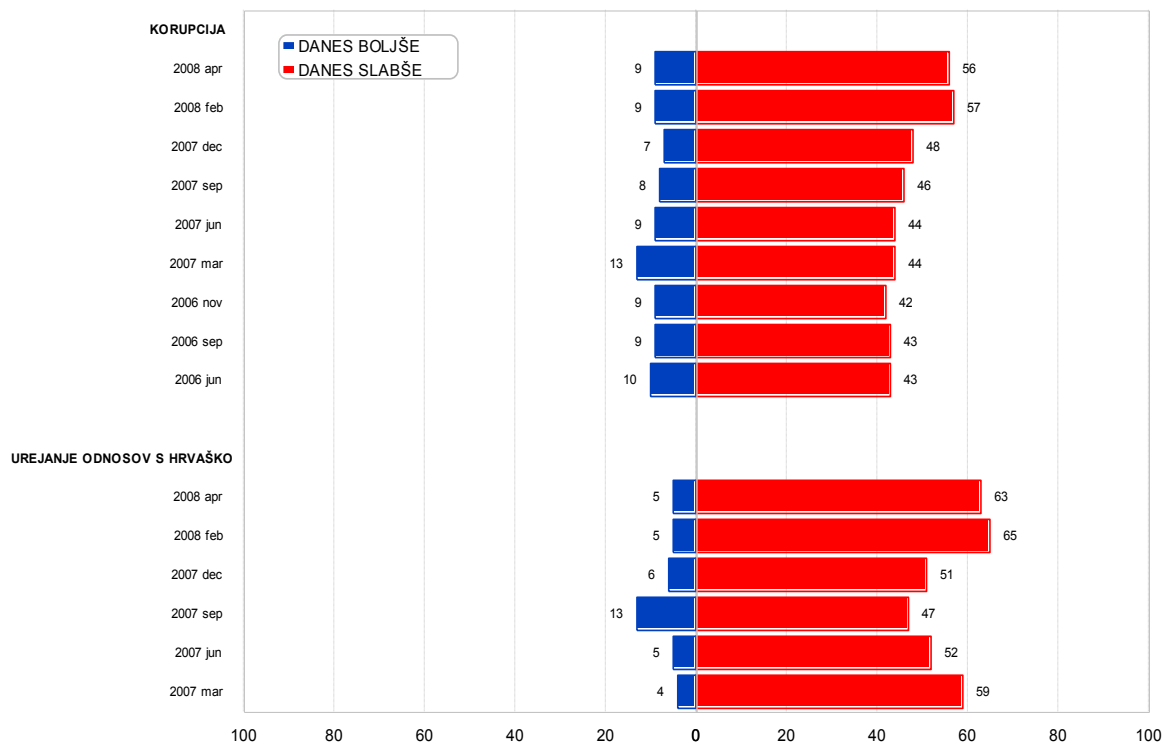
CJMMK, POLITBAROMETER, junij 2006 - april 2008

Ugotovimo lahko, da aprilski meritev, sicer malo manj zaostreno kot februarska, pokaže prevladovanje kritičnih pogledov v vseh opazovanih presekih oz. področjih z izjemo ocenjevanja razmer glede "objektivnosti poročanja medijev." Še posebej kritično

izostrene so tudi tokrat ocene socialnega položaja delavcev, pojavov korupcije in klientelizma, poseganje politike v gospodarstvo ter urejanja odnosov s sosednjo Hrvaško. (graf 1 in 2).

Graf 2

KAKŠNO JE STANJE NAVEDENIH PROBLEMOV TRI LETA PO VOLITVAH?

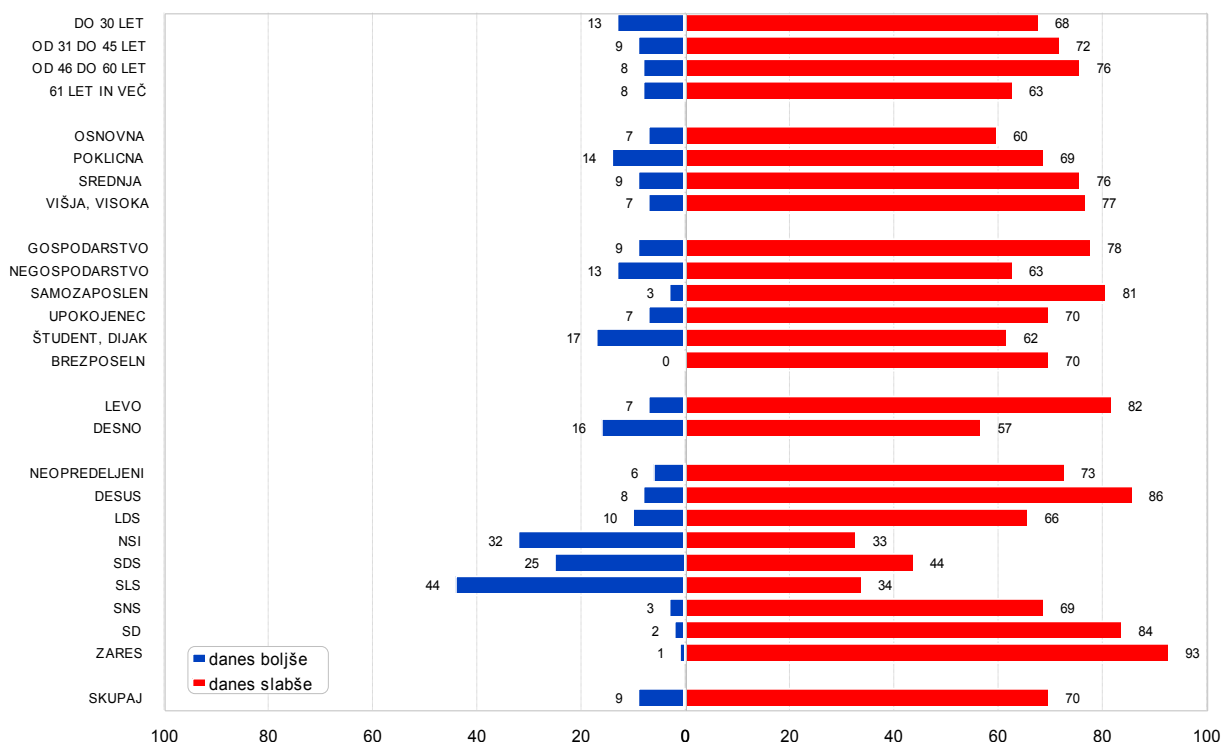
CJMMK, POLITBAROMETER, junij 2006 - april 2008

(1) **Da je socialni položaj delavcev danes v primerjavi s stanjem pred zadnjimi državnozborskimi volitvami slabši, meni skoraj tri četrtine (69%) vseh respondentov in le majhen del (9%) jih meni, da so razmere glede tega danes boljše kot prej, preostali (19%) pa, da se glede tega razmere niso nič spremenile. Medčasovna primerjava v obdobju junij 2006-april 2008 pokaže, da je vse do februarja delež kritičnih ocen intenzivno naraščal – do vrha (73%), ob zadnji meritvi pa je neznatno upadel (70%), vendar ostaja visoko nad vsemi predhodnimi meritvami (junij 2006: 51%; december 2007: 67%).**

Strukturna analiza pokaže, da po stopnji kritičnosti ocenjevanja socialnega položaja delavcev še posebej izstopajo zaposleni v gospodarstvu (78%), višje in visoko izobraženi (77%), samozaposleni (81%!), brezposelni in upokojenci (70%) itd. Še posebej izrazite so razlike v ocenjevanju glede na strankarske preference in levo-desno samoopredeljenost. Tako po stopnji kritičnosti najbolj izstopajo preferenti stranke Zares (93%), Socialnih demokratov (84%) in DESUS (86%) ter strankarsko neopredeljeni (73%). Pretežno kritični pa so v ocenah tudi preferenti SDS, med katerimi je sicer več (25%) takih, ki menijo, da je socialni položaj delavcev danes boljši, pa vendar tudi med njimi prevlada kritična ocena (danes slabši: 44%) tega vidika.

Graf 3

**KAKŠNO JE STANJE NAVEDENIH PROBLEMOV TRI LETA PO VOLITVAH -
SOCIALNI POLOŽAJ DELAVCEV**

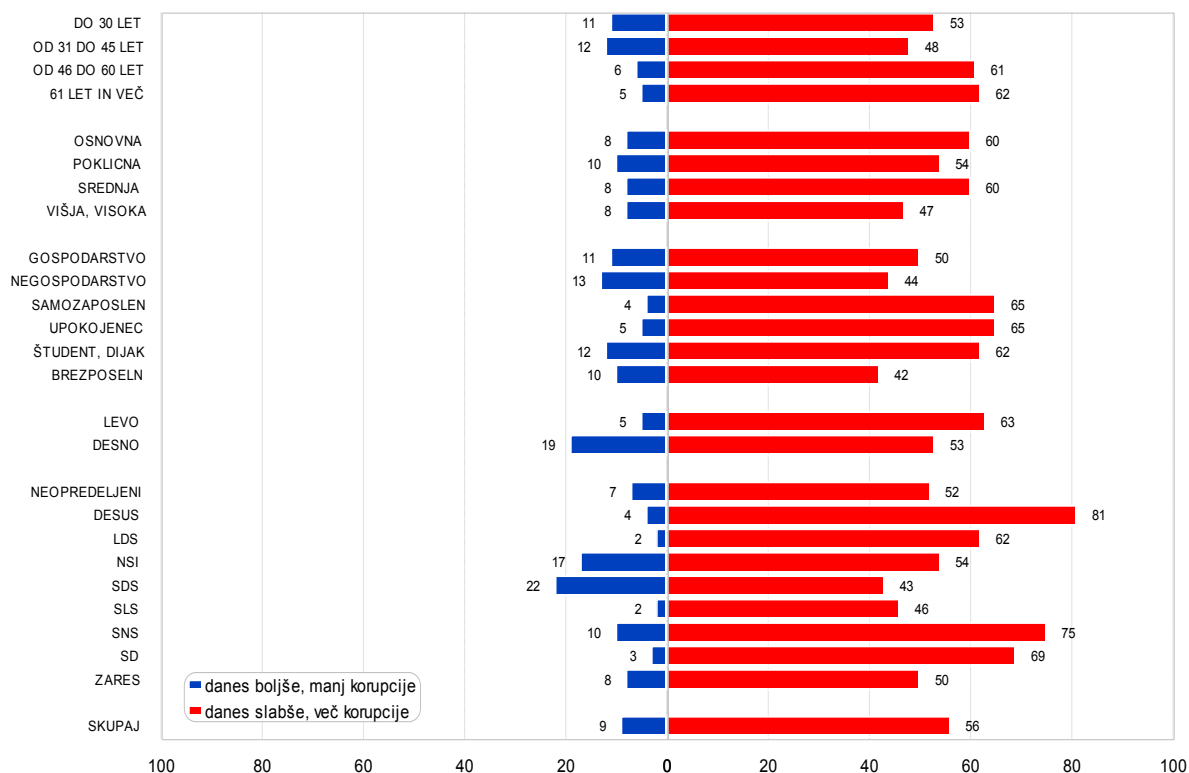
CJMMK, POLITBAROMETER, april 2008, N=813

(2) Ocena, da so se razmere glede pojava korupcije in klientelizma izostrile in poslabšale, tudi tokrat izreka skoraj šest desetlin (56%) vseh respondentov, kar je znatno več kot ob vseh predhodnih meritvah (od 42% do 48%) in le neznatno manj kot ob februarški meritvi (57%).

Da se pojav korupcije v slovenski družbi razrašča, še posebej poudarjajo respondenti iz Ljubljane in Maribora (66%), študentje, dijaki (65%), osnovno in srednje šolani (60%), respondenti iz višjih starostnih skupin (46 do 60 let: 61%; 61 in več: 62%) itd. **Le neznatni so deleži tistih, ki menijo, da je korupcije danes manj; takšno stališče vidneje zastopajo med preferenti SDS (22%), pa vendar je tudi med njimi prevladujoča kritična ocena (43%) stanja na področju korupcije. Najbolj kritično razmere na tem področju ocenjujejo preferenti DESUS (81%), SNS (75%) in SD (69%) itd. (graf 4)**

Graf 4

KAKŠNO JE STANJE NAVEDENIH PROBLEMOV TRI LETA PO VOLITVAH - KORUPCIJA

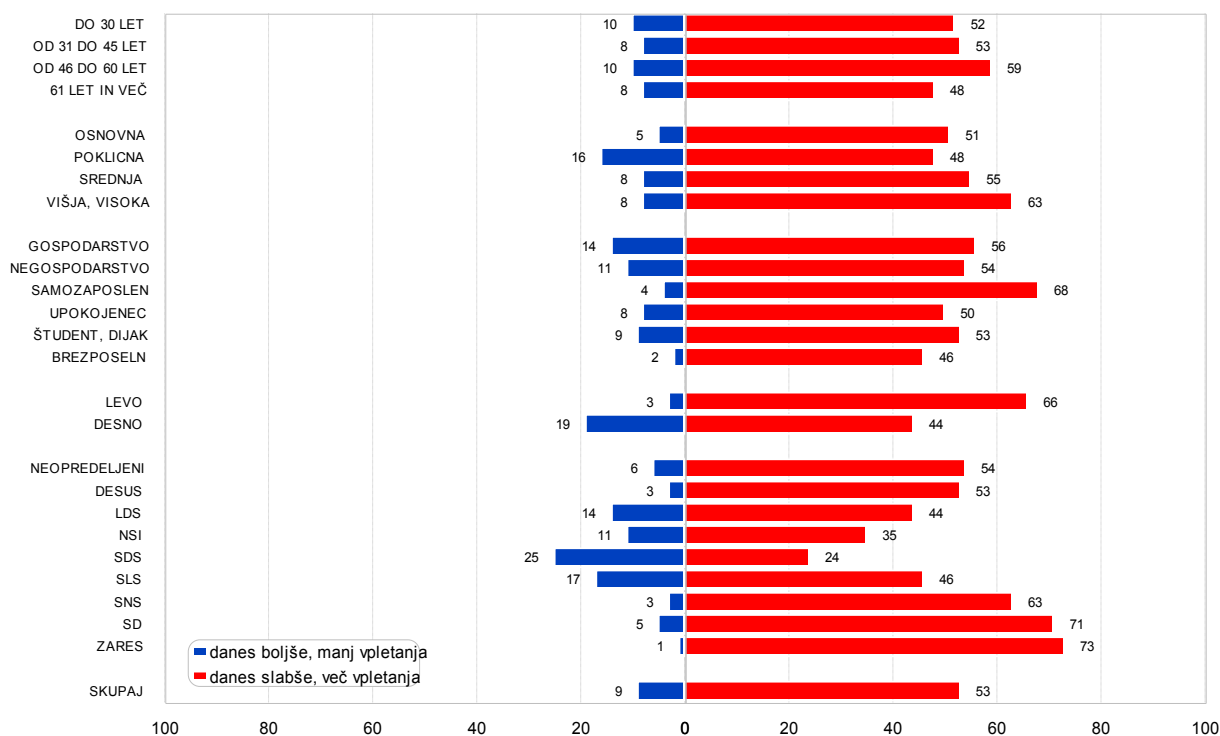

CJMMK, POLITBAROMETER, april 2008, N=813

(3) Tudi glede vpletanja politike v gospodarstvu tokrat izrazito prevlada (53%) kritična ocena, ki le neznatno odstopa od februarske odmere (56%). Razmere na tem področju najbolj kritično presojuje samozaposleni (68%!), višje in visoko izobraženi (63%), prebivalci večjih mest (67%), respondenti s področja Zasavja (74%) itd. Tudi tu se pokaže, da so bolj kritični kot v povprečju respondenti, ki podpirajo opozicijske stranke: Zares (73%), SD (71%) in tisti, ki so levo samoopredeljeni (66%). Kritične ocene tega vidika prevladajo tudi med preferenti NSI in SLS, le med preferenti SDS se deleži ocen "danes boljše" in "danes slabše" izravnavajo, pa vendar tudi med njimi močno izstopa ocena (41%), da se na tem področju iz časa pred volitvami "ni nič spremenilo".

Graf 5

KAKŠNO JE STANJE NAVEDENIH PROBLEMOV TRI LETA PO VOLITVAH - VPLETANJE POLITIKE V GOSPODARSTVO

CJMMK, POLITBAROMETER, april 2008, N=813

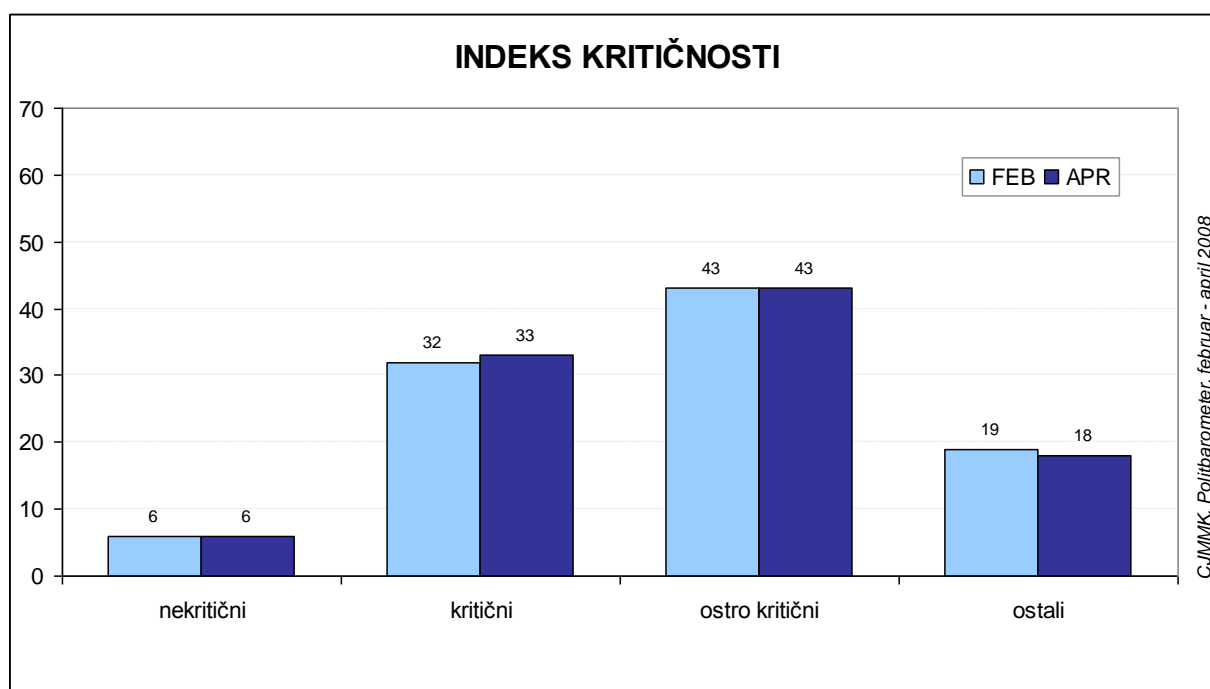
(4) V oceno smo vključili tudi mednarodno politični vidik "urejanja odnosov s Hrvaško". Zadnja meritev pokaže, da so se v očeh Slovencev razmere s sosednjo Hrvaško v zadnjih mesecih močno poslabšale (februar: 65%; april: 63%) in da je urejanje teh razmer danes slabše kot pred nastopom mandata te vlade. Po stopnji kritičnosti še posebej izstopajo respondenti s področja Ljubljane in Maribora (72%), iz starostne skupine 18 do 30 let (68%) ter 61 in več (66%), zaposleni na področju gospodarstva (67%) itd. Tudi ob tem vidiku se najbolj izostrujejo in razlikujejo ocene glede na strankarsko opredeljenost. Tako so najbolj kritični ocenjevalci urejanja razmer s Hrvaško preferenti DESUS (91%), LDS (86%), Zares (79%) in SD (71%), pa tudi med preferenti koalicijskih strank kritične ocene prevladajo nad nekritičnimi. Tako med preferenti SDS stanje urejanja odnosov s Hrvaško kritično ocenjuje polovica (49%) vseh, da so razmere danes boljše, pa meni le šestina (17%) vseh respondentov. Itd.

(5) Končno je v presojo razmer "pred volitvami in danes" vključeno tudi ocenjevanje "objektivnosti poročanja medijev". Glede na spreminjajoče se razmere na tem področju pojasnjevanje stališč "danes boljše – danes slabše" ni enoznačno. Aprilska meritev pokaže, da tokrat ocene "danes boljše" (28%) presegajo ocene "danes slabše" (23%). Najbolj kritični ocenjevalci medijske situacije so višje in visoko izobraženi respondenti (danes slabše: 37%) ter samozaposleni (38%), pa tudi levo samoopredeljeni (34%) ter preferenti stranke Zares (42%). Da so razmere na tem področju danes boljše, pa v večji meri kot v povprečju menijo poklicno šolani (38%), brezposelni (55%), respondenti iz večjih mest (39%) ter desno samoopredeljeni (41%). Itd.

1.2 Indeks kritičnosti – prikaz in strukturna analiza

Štiri prikazane vidike (brez "objektivnost poročanja medijev") smo strnili v "indeks kritičnosti". Pokaže se – pričakovano – da indeks nakaže prevladujoče kritično ocenjevanje razmer danes (graf 6) glede na stanje pred volitvami. Medčasovna primerjava februar-april pokaže ustaljenost prevladujoče kritičnosti. Dve petini vseh respondentov razmere ocenjuje izostreno kritično (ostro kritični: 43%), pri nadaljnji tretjini pa še vedno prevladajo kritični akcenti. Le za neznatno skupino (6%) vseh respondentov velja ugotovitev, da današnje razmere glede socialnega položaja delavcev, korupcije, vpletanja politike v gospodarstvo in urejanja razmer s Hrvaško ocenjujejo kot boljše v primerjavi z razmerami pred štirimi leti, torej pred zadnjimi volitvami.

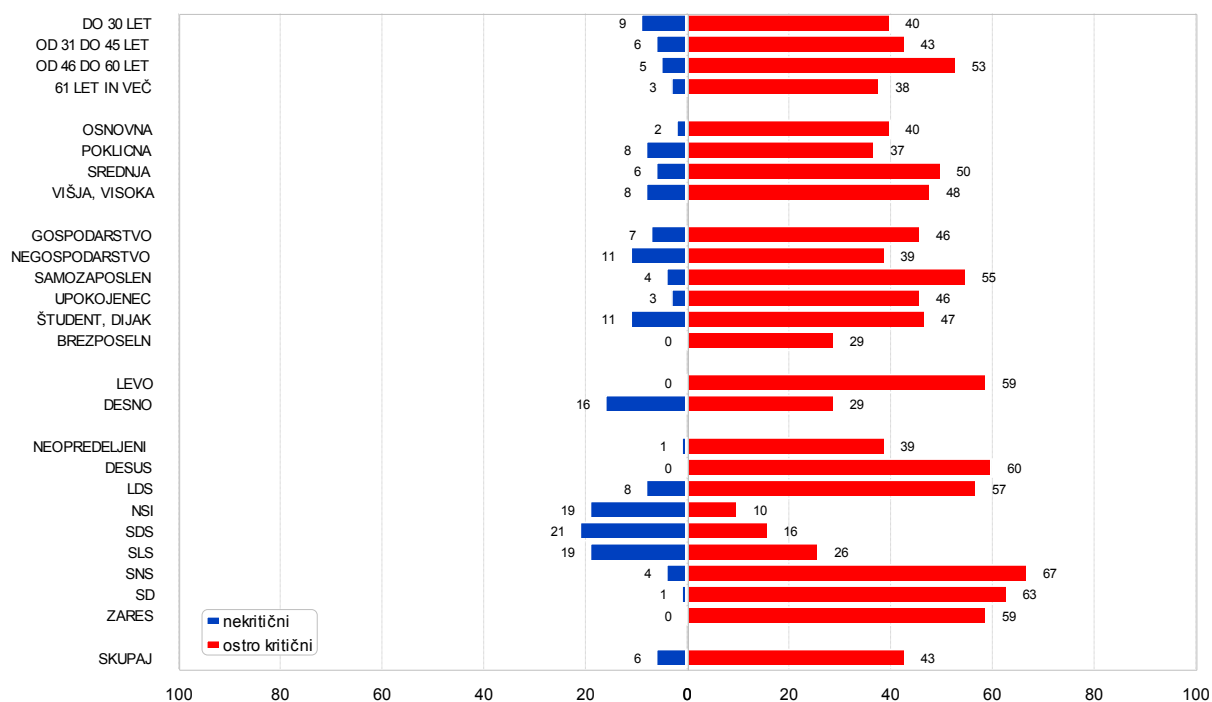
Graf 6

Med "ostrimi" kritiki razmer (povprečje 43%) še posebej izstopajo respondenti iz skupine 46 do 60 let (53%), samozaposleni (55%), višje in visoko izobraženi (48%), respondenti iz večjih mest (54%) ter Ljubljane in Maribora (49%), dijaki, študenti (47%) itd. Seveda pa izostrena kritičnost kot prevladujoča orientacija pride do izraza med preferenti SNS (67%), SD (63%), DESUS (60%), Zares (59%) in LDS (57%). Tudi desno samoopredeljeni in preferenti treh koalicijskih strank ne odstopajo bistveno od splošnega "kritičnega modela", saj je med njimi le petina (od 16 do 21%) takih, ki se na indeksu kritičnosti uvrstijo kot "nekritični", kar pomeni, da razmere na opazovanih štirih področjih ocenjujejo kot "danes boljše". Sicer pa tudi za te skupine respondentov velja, da se pretežno (od 39% do 48%) do pojavov opredeljujejo kritično, v nekaj manjši meri (od 10% do 26%) pa ostro kritično. (graf 7)

Graf 7

INDEKS KRITIČNOSTI

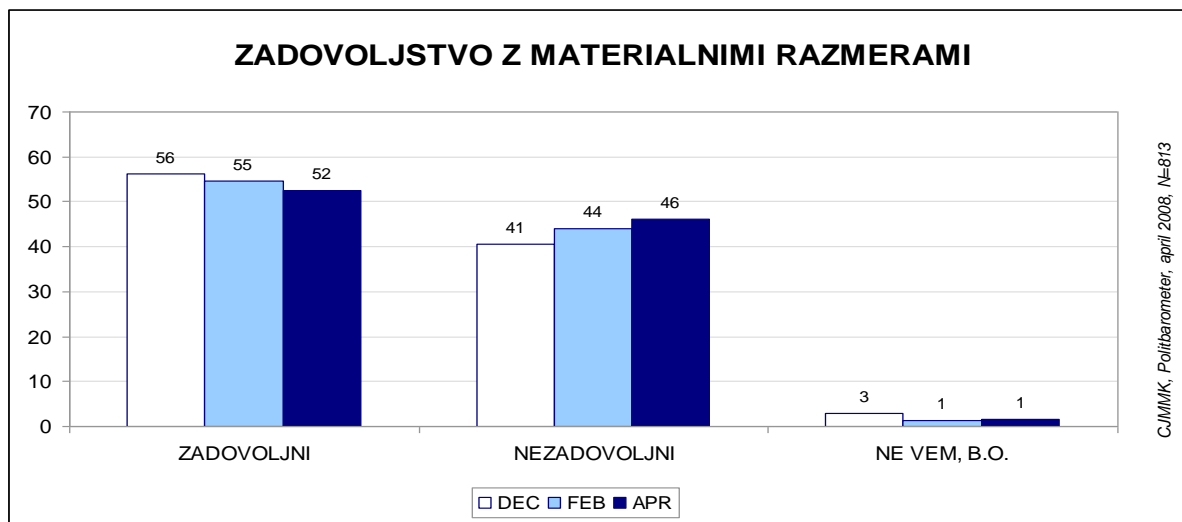

CJMMK, POLITBAROMETER, april 2008, N=813

1.3 Splošna ocena materialnih razmer (medletne primerjave) in občutek varnosti zaposlitve

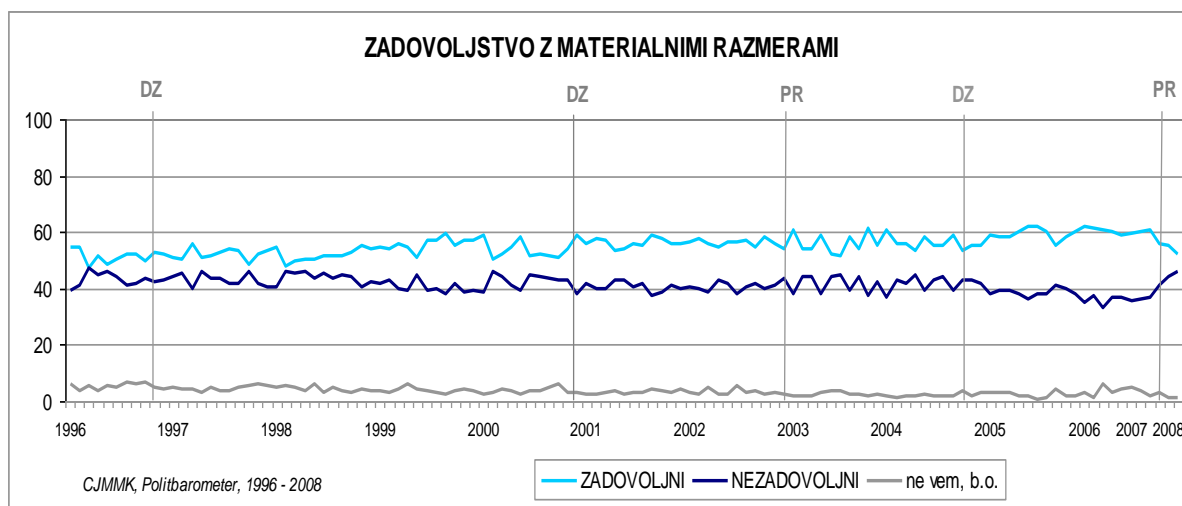
V izražanju zadovoljstva z materialnimi razmerami v gospodinjstvu je viden izrazit negativni poudarek na koncu opazovanega obdobja. Delež nezadovoljnih tokrat doseže 46% respondentov, kar je značilno več kot v decembru (41%) in februarju (44%). Skladno s tem je vidno tudi upadanje deleža "zadovoljnih", ki v aprilski meritvi doseže 52%. (grafa 8 in 9).

Graf 8

CJMMK, Politbarometer, april 2008, N=813

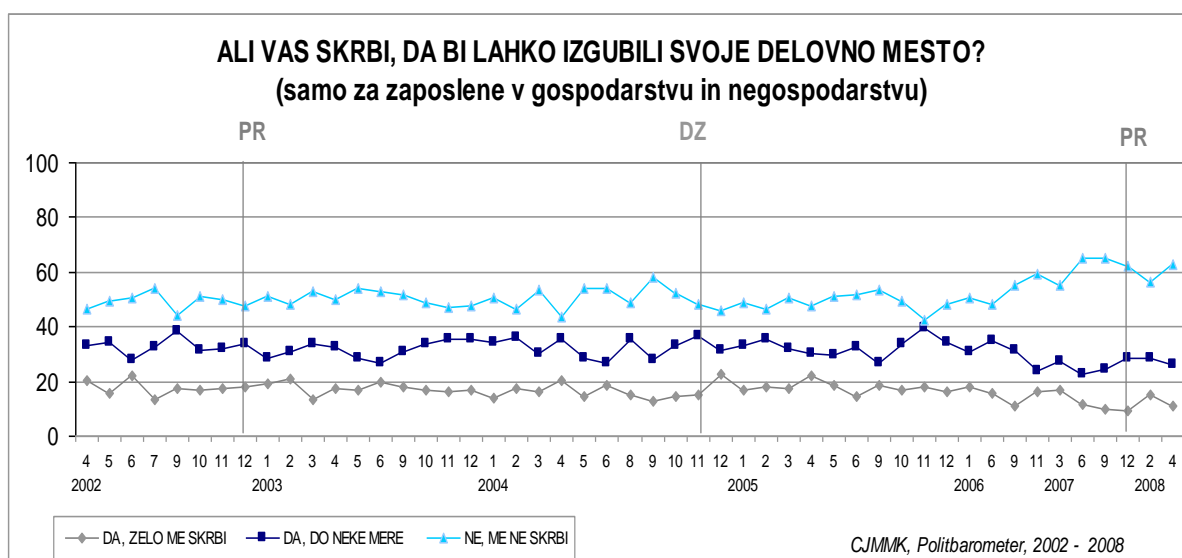
Graf 9

Med nezadovoljnimi v aprilu izstopajo predvsem respondenti iz skupine 46 do 60 let (62%), le z osnovno šolo (57%), upokojenci (53%), brezposelni (60%) itd. Med bolj zadovoljnimi od povprečja (52%) pa izstopajo predvsem najmlajši (do 30 let: 75%), srednje (58%) ter višje in visoko izobraženimi (66%), študentje, dijaki (79%), zaposleni v negospodarstvu (58%), respondenti iz Ljubljane in Maribora (64%) itd. K izražanju (ne-)zadovoljstva z materialnimi razmerami prispeva tudi levo-desna opredeljenost oz. strankarske preference. Tako je npr. med desno samoopredeljenimi značilno več (66%) zadovoljnih z materialnimi razmerami, kot med levo opredeljenimi (47%). Po deležu zadovoljnih izstopajo še skupine preferentov NSI (70%) in SDS (68%), ne pa tudi skupina SLS, znotraj katere je zadovoljnih le dobra tretjina (37%), pretežno pa so nezadovoljni (59%) itd.

Dodajamo še prikaz izražanja skrbi glede izgube delovnega mesta (graf 10). Ta v obdobju od 2006 nakazuje (pozitiven) trend upadanja deleža zaskrbljenih glede izgube zaposlitve oz. izrazito naraščanje deleža nezaskrbljenih (med zaposlenimi).

Graf 10

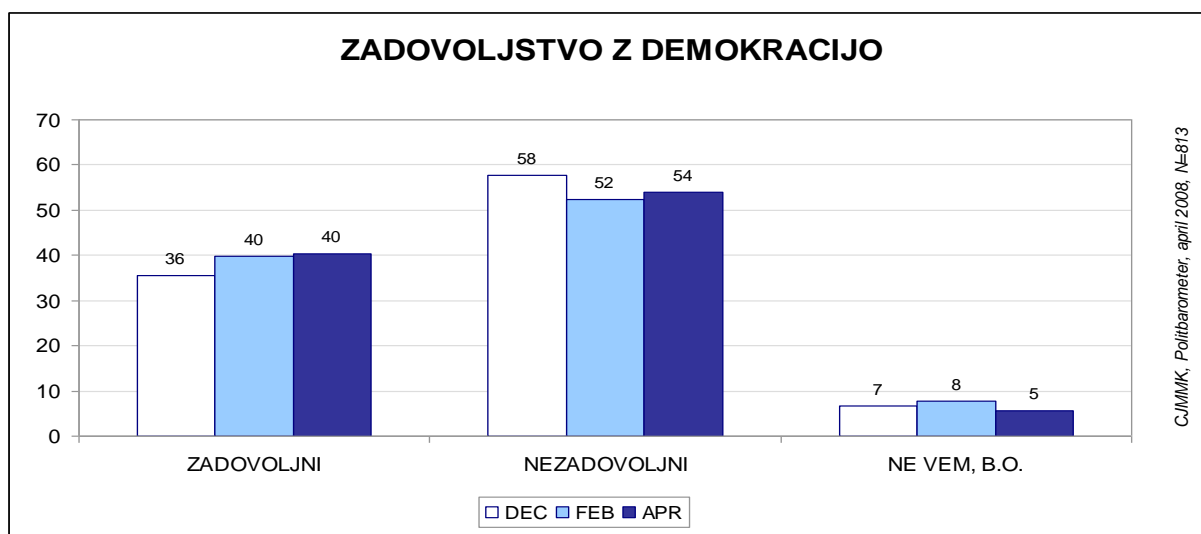

1.4 Zadovoljstvo z demokracijo

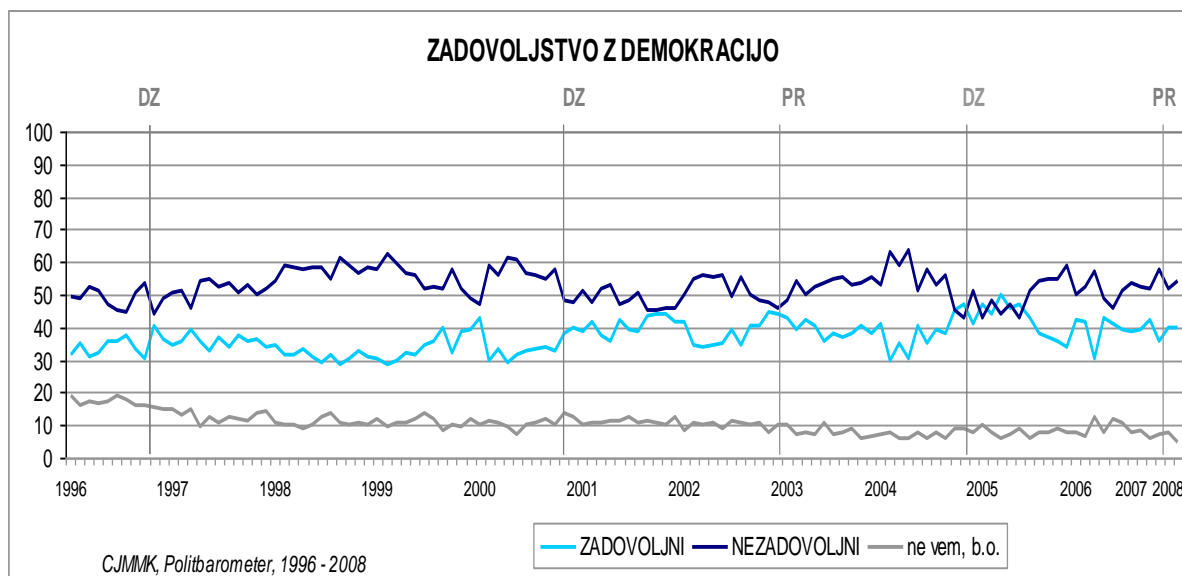
Paralelno z indikacijo zadovoljstva z materialnimi razmerami je tudi indikacija, s katero posegamo v družbeno in politično klimo v državi. Pri tem gre za izražanje "zadovoljstva z demokracijo".

Pri izražanju zadovoljstva z demokracijo se ob prejšnjih meritvah nakazan negativni trend tudi z aprilsko meritvijo potrди: delež zadovoljnih je še vedno na ravni dveh petin (40%) vzorca, delež nezadovoljnih pa na višji (34%) ravni kot februarja (52%). Nihanja so neznatna. Kot ob prejšnjih meritvah, lahko ugotovimo, da v ocenjevanju stanja demokracije prejkoslej prevladajo negativne ocene. (grafa 11 in 12)

Graf 11

Graf 12

Analiza rezultatov aprilске meritve pokaže, da so nadpovprečno (40%) zadovoljni z demokracijo predvsem preferenti SDS (59%), respondenti, ki podpirajo vlado J. Janše (62%),

pa tudi brezposelni (56%) in najmlajši (48%). Kritičnost v ocenjevanju razmer pa prevlada med starejšimi (46 do 60 let: 62%; 61 in več: 56%) respondenti, med višje in visoko izobraženimi (56%), dalje, med samozaposlenimi in upokojenci (60%), med levo samoopredeljenimi (67%), med preferenti DESUS (80%), SNS (72%), Zares (71%), SD (64%) itd.

V ocenjevanju socialne in politične klime, kot se izraža skozi zadovoljstvo z materialnimi razmerami in zadovoljstvo z demokracijo torej izrazito prevladajo negativne ocene, očiten pa je tudi trend kopičenja le-teh v zadnjem obdobju.

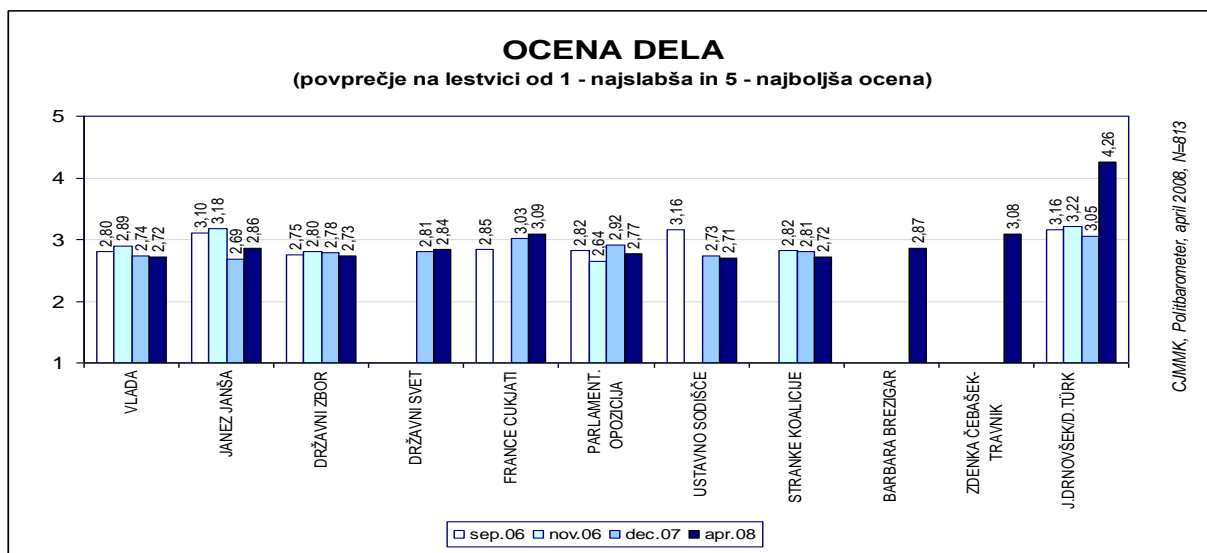
2.0 Odnos do osrednjih državnih ustanov in ustanov civilne družbe

Na tem mestu bomo prikazali meritve uspešnosti delovanja osrednjih državnih ustanov ter izražanje zaupanja v njih in v vrsto civilno družbenih institucij.

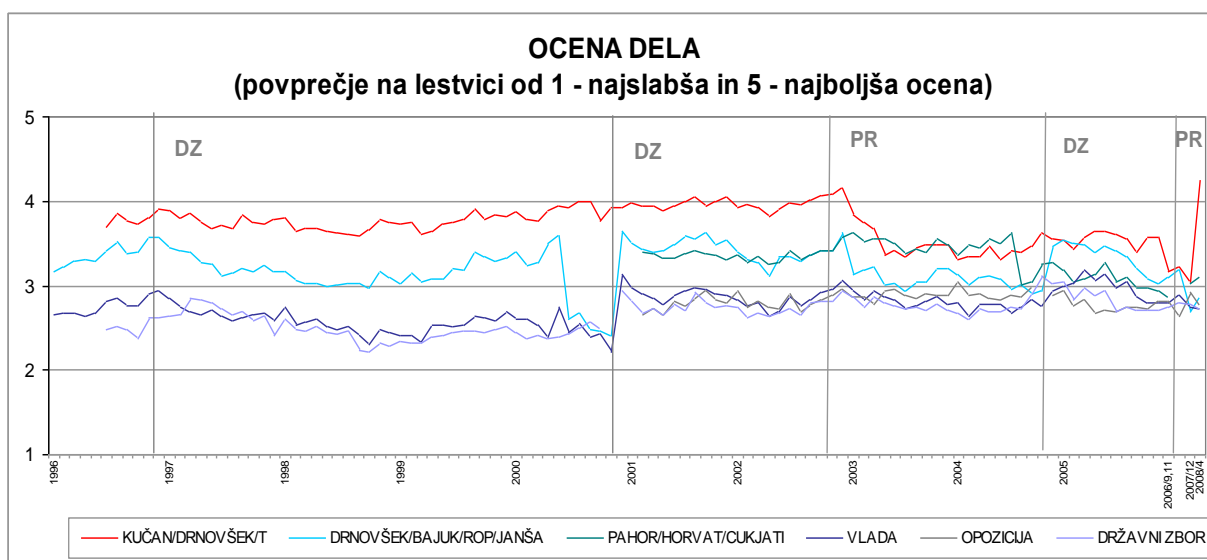
2.1 Ocena uspešnosti delovanja osrednjih državnih ustanov

Na tem mestu v opazovanje vključujemo osrednje državne ustanove (predsednika republike, državni zbor, državni svet, vlado, predsednika vlade in predsednika državnega zbora), poleg tega pa še Ustavno sodišče, generalno državno tožilko, Varuhinjo človekovih pravic ter skupini koalicijskih in opozicijskih strank. Kako se v rangi ocenjevanja uspešnosti umeščajo, je vidno v grafih 13 in 14.

Graf 13

Graf 14

Čeprav smo te meritve v obdobju zadnjih dveh let izvajali redkeje, se vendarle jasno zarišejo trendi v ocenjevanju, ki nakazujejo upadanje ocen uspešnosti opazovanih osebkov, kar pretežno potrди tudi zadnja meritev. Očitna pa je tudi izjema, ki odstopa od negativnih trendov, to je novo visoko izhodišče v ocenjevanju uspešnosti predsednika republike (povprečna ocena 4.26!!). Ocenjevanje uspešnosti predsednika republike se tako dvigne na oz. nad visoko raven ocen, ki so bile odmerjene v obdobju do leta 2002, po izhodišču pa celo nad njo.

Med izstopajoče višje ocenjene pa se uvrstita tudi pravobranilka samoupravljanja in predsednik državnega zbora.

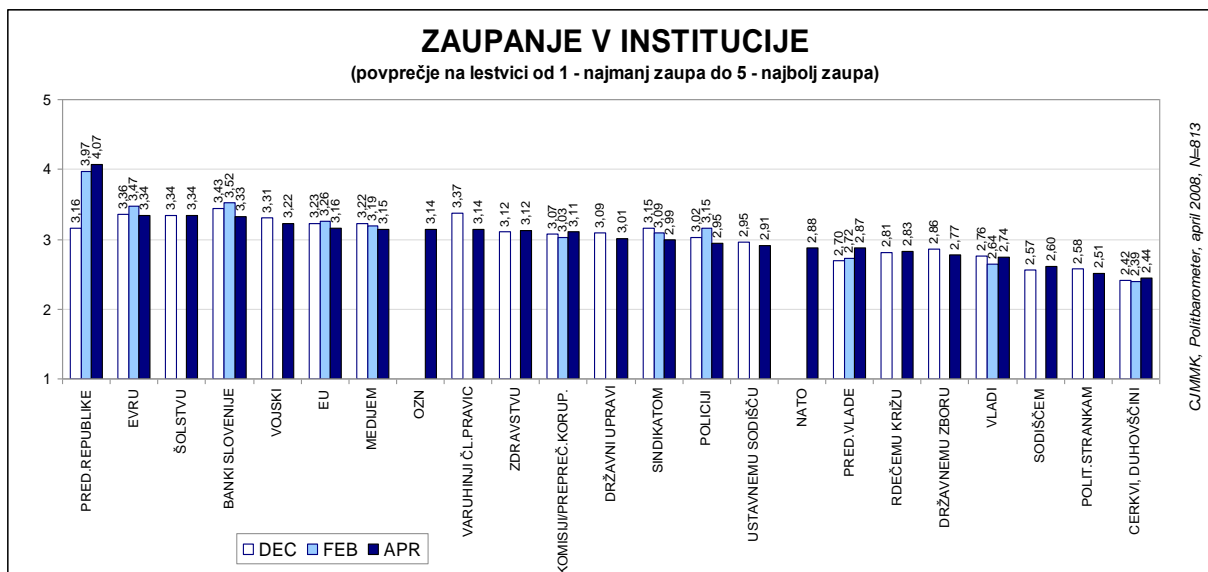
Visoka povprečna ocena uspešnosti delovanja predsednika republike je rezultat visokega soglasja v ocenjevanju njegovega delovanja, pri čemer v izražanju ocen ne opazimo značilnih razlik med skupinami glede na starost, izobrazbo, zaposlenost, pa tudi glede na politične opcije oz. strankarske preference. To se kaže tudi v opredeljevanju preferentov različnih političnih strank koalicijske in opozicijske skupine.

Tudi v ocenjevanju uspešnosti delovanja Varuhinje človekovih pravic ne opazimo velikih odstopanj glede na strankarsko pripadnost, pa tudi glede na poklicne kategorije itd. Razlike pa so bolj izrazite pri ocenjevanju uspešnosti delovanja generalne državne tožilke. Tu je diferenciacija v ocenjevanju izrazita, še posebej glede na levo-desno samoopredeljenost, ko "levi" njeno delovanje pretežno (51%) ocenjujejo kot neuspešno, "desni" pa (46%) kot uspešno, pa tudi glede na strankarsko opredeljenost, ko preferenti DESUS (52%), SD (57%), Zares (49%) njeno delo ocenjujejo kot neuspešno, preferenti SDS (64%) in NSI (42%) pa kot uspešno. Iz te manire izstopajo preferenti SLS, ki izrekajo predvsem sredinsko oceno "nekaj vmes" (57%), sicer pa je med preostalimi več kritičnih (31%) kot pohvalnih (12%) ocen njenega delovanja, itd.

2.2 Zaupanje v institucije

V tokratno meritev PB smo vključili popoln nabor, skupaj 23 opazovanih institucij. Njihova umestitev na rang u glede na izraženo zaupanje je prikazana v grafu 15.

Graf 15

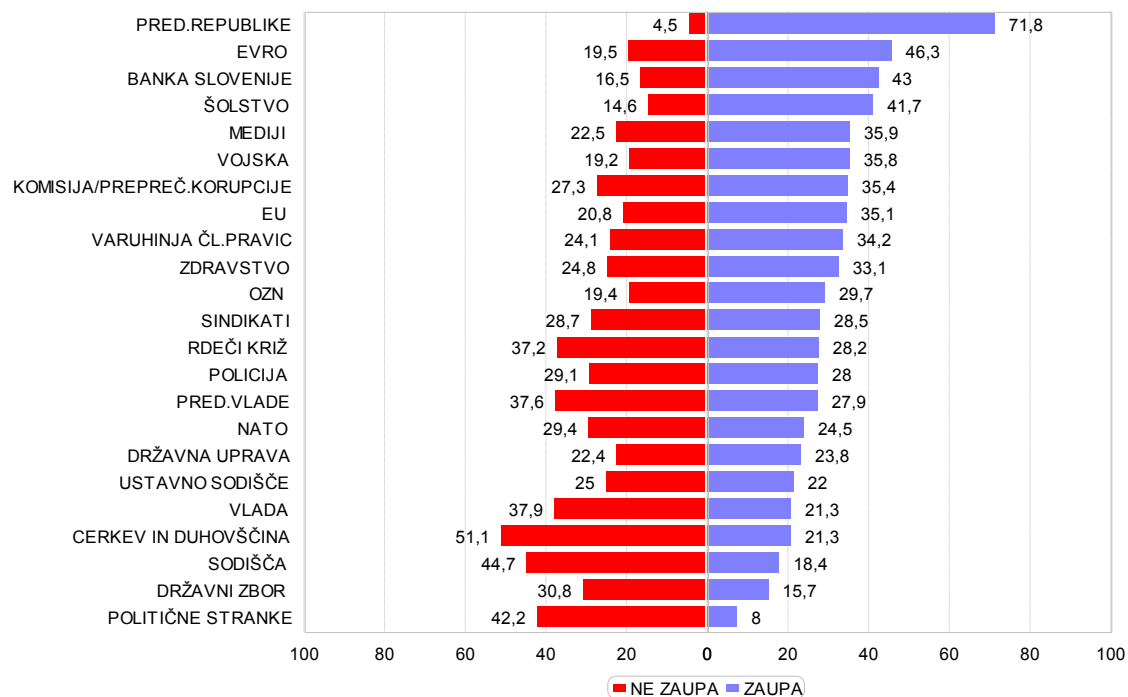
Graf, poleg aktualne, aprilske meritve, prikazuje tudi dve predhodni meritvi, v decembru lani in februarju letos (če sta bili opravljeni). Tudi tokrat se pokaže, da se visoko, nad vse druge opazovane institucije po obsegu zaupanja umesti predsednik republike – še višje (4.07) kot ob februarski meritvi (3.97). Sicer pa v rangu glede na predhodne meritve opazimo še nekaj značilnejših premikov. Tako so evro, Banka Slovenije in Evropska unija uvrščeni visoko, vendar nekaj nižje kot ob zadnji meritvi. Negativen premik je opazen še posebej pri Varuhinji človekovih pravic, ki je uvrščena visoko, a značilno nižje kot decembra lani. Upad zaupanja pa beležijo še policija, Ustavno sodišče in sindikati. Med opazovanimi pa rahlo naraščanje zaupanja beležimo pri Komisiji za preprečevanje korupcije (iz 3.03 na 3.11), pri predsedniku vlade (iz 2.72 na 2.87), pa tudi pri vladi (iz 2.64 na 2.74). V dno ranga se, kot običajno, umeščajo cerkev in duhovščina, politične stranke, sodišča, vlada in državni zbor. Značilno ob tem je, da se med državnimi institucijami po stopnji zaupanja takoj za predsednika republike in vojsko umesti Komisija za preprečevanje korupcije, ki si je med ljudmi pridobila visoko mero legitimitete – po volji vlade in parlamentarne večine pa se znajde tik pred zakonsko ukinitvijo.

Nakazane umestitve opazovanih ustanov glede na izražene deleže nezaupanja oz. zaupanja dobro ilustrira tudi graf 16. Predvsem izstopa visok delež zaupanja (71,8%), ki ga veže nase predsednik republike in visok delež nezaupanja, ki ga je deležna cerkev z duhovščino (51.1%). To sta ekstremni točki v izražanju zaupanja, čeprav se glede na povprečja še nižje umestijo sodišča, državni zbor in politične stranke, ki vežejo nase sicer manj nezaupanja, vendar še manj zaupanja kot cerkev in duhovščina.

Graf 16

ZAUPANJE V INSTITUCIJE...

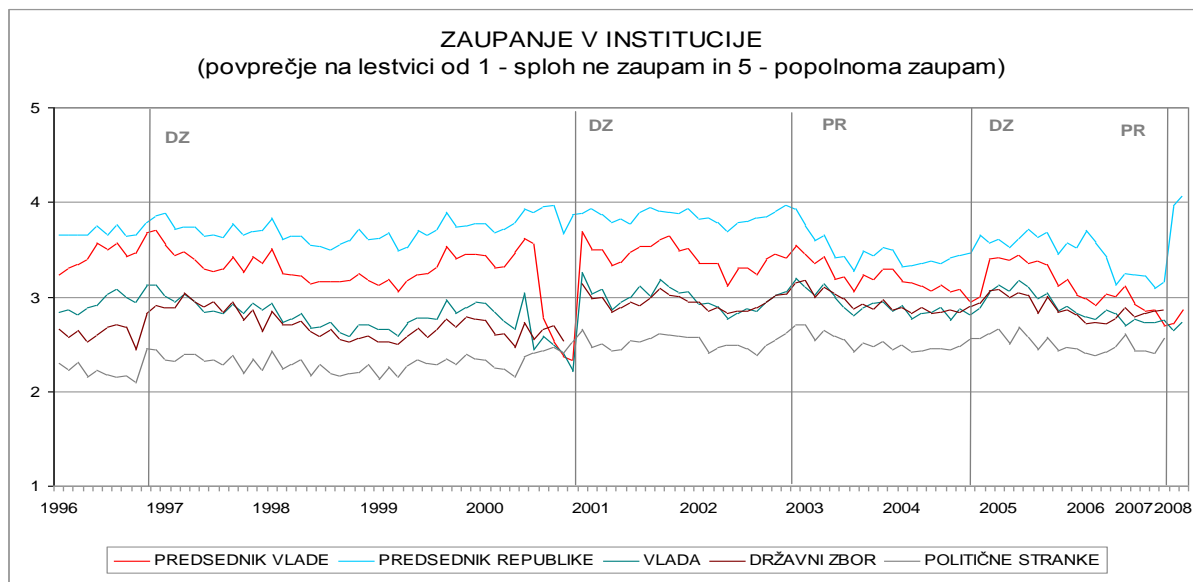
(seštevek odgovorov: "5-popolnoma zaupa"+"4-zaupa" in "1-nič ne zaupa"+"2-ne zaupa"; v %)

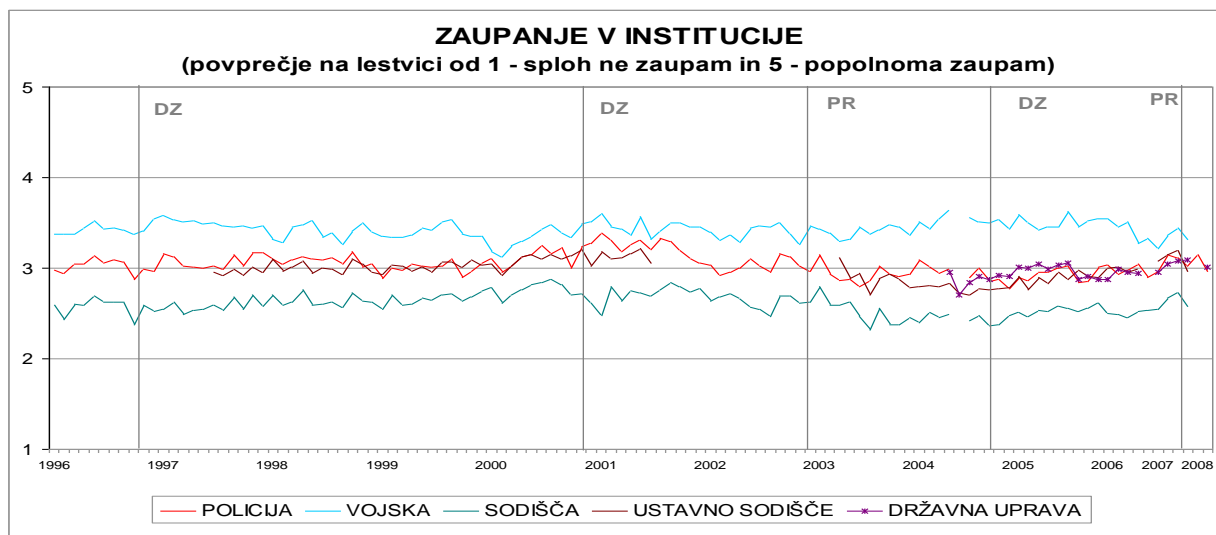
CJMMK, POLITBAROMETER, april 2008, N=813

Trende v izražanju zaupanja v institucije ilustrirajo grafi 17-21.

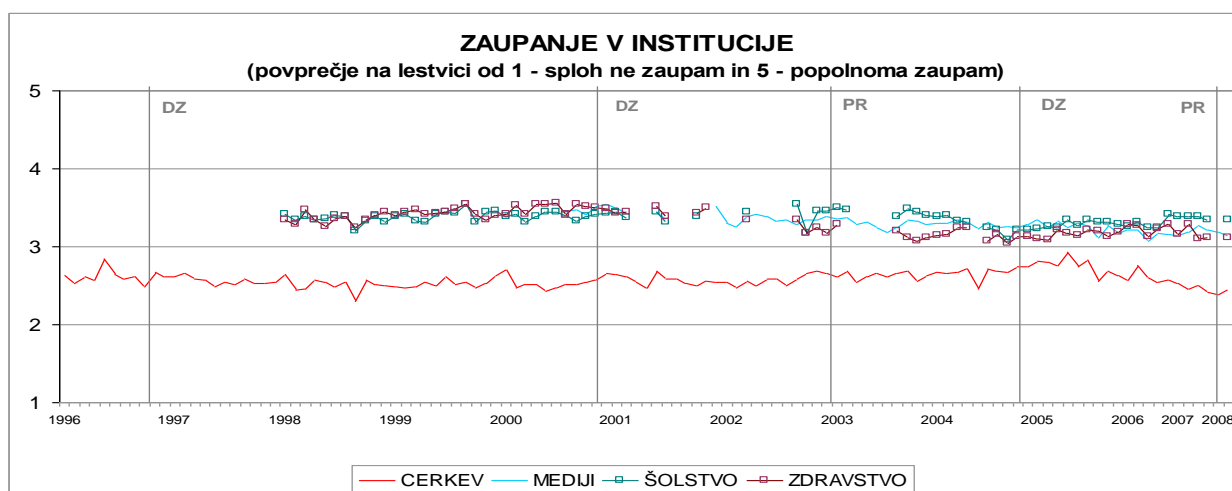
Graf 17

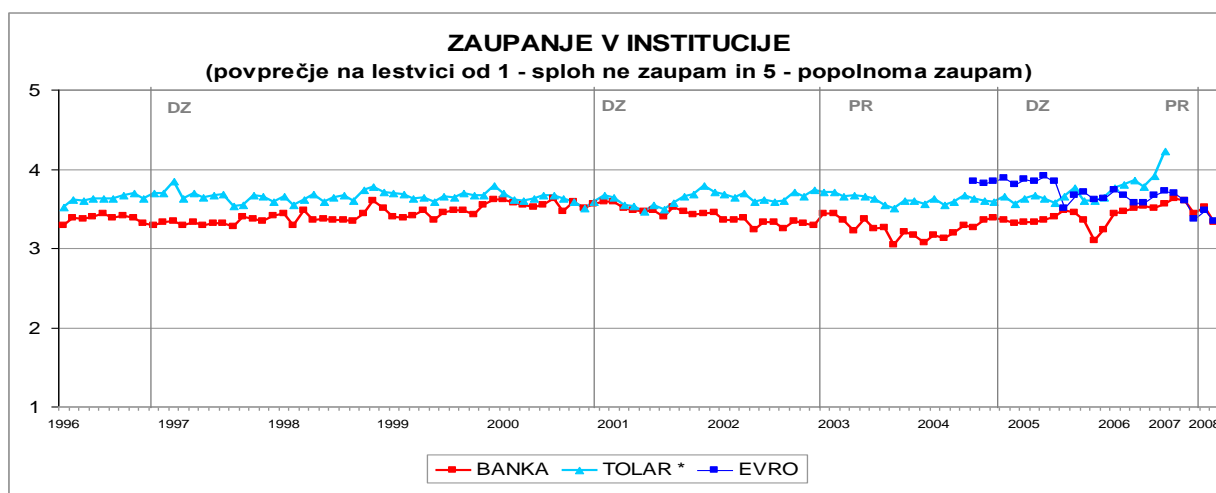
Graf 18

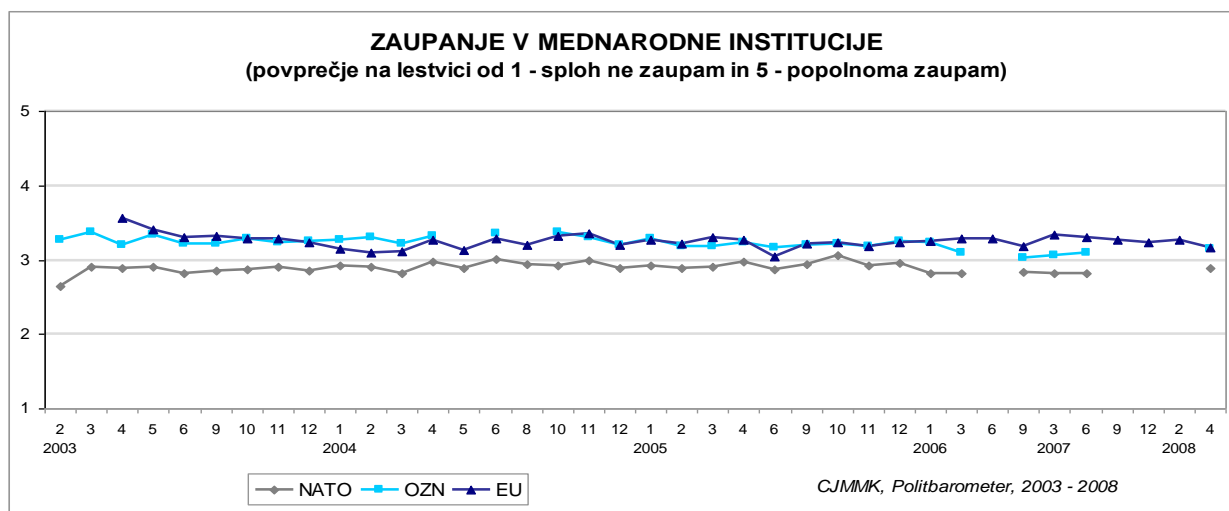
Graf 19

Graf 20

Graf 21

2.3 Zaupanje predsedniku vlade, ocene njegove učinkovitosti in podpora vladi J. Janše

Na tem mestu so strnjeno prikazani rezultati meritev, ki se nanašajo neposredno na predsednika vlade Janeza Janšo. Pri tem gre za poglobitev dveh že prej prikazanih vidikov, namreč za oceno uspešnosti njegovega delovanja ter zaupanje, ki ga uživa, dodajamo pa še prikaz meritve podpore vladi J. Janše.

(1) Zaupanje predsedniku vlade

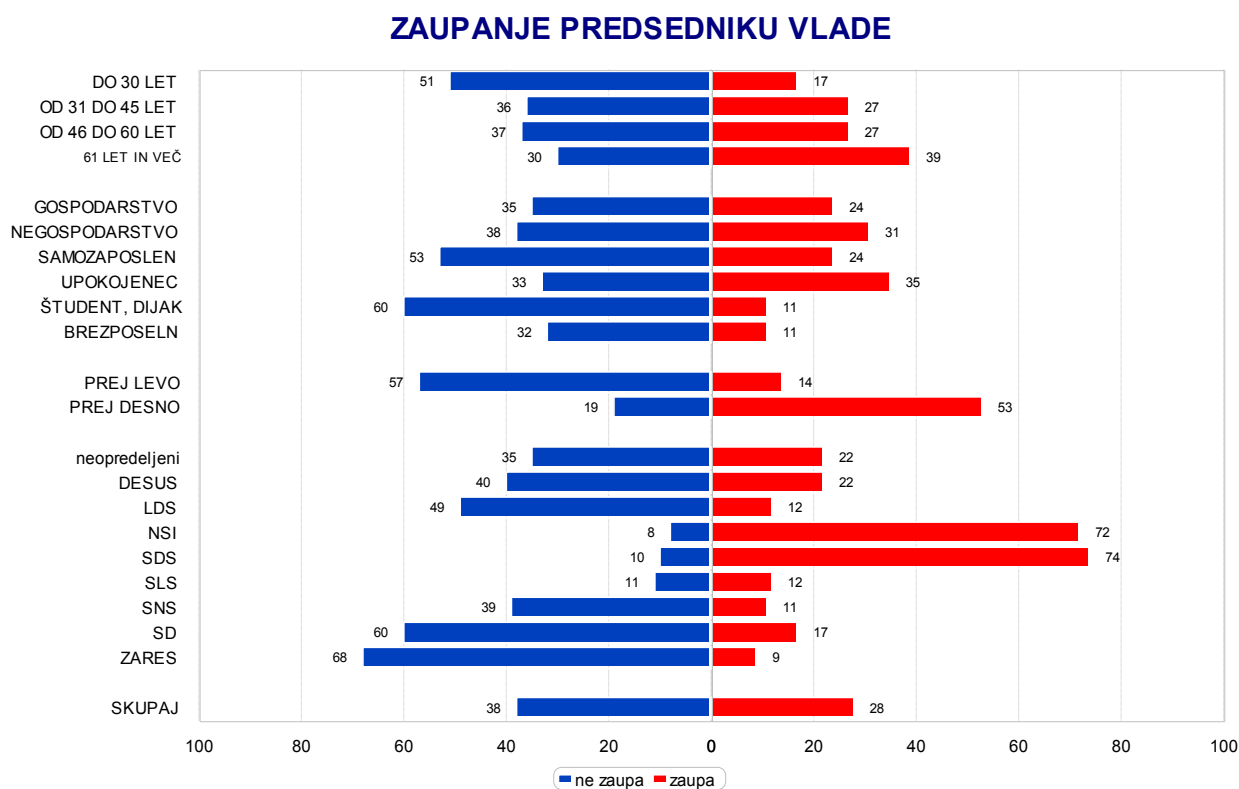
Že prej (graf 15) smo pokazali rezultate meritve zaupanja predsedniku vlade in njihovo umestitev v rang, ki obsega 23 opazovanih ustanov. **Predsednik vlade se v rangi umešča v vrh spodnje tretjine ranga opazovanih institucij, skupaj z NATO-m, v aprilski meritvi neznatno višje kot Državni zbor in vlada v celoti in značilno nižje kot Komisija za preprečevanje korupcije.** Meritve v času od januarja 1996 do danes pokažejo izrazita nihanja v izražanju zaupanja prejšnjim in sedanjemu predsedniku vlade. Iz povprečij pa vendarle najbolj izstopa visoko nezaupanje, ki ga je bil deležen predsednik vlade Andrej Bajuk, hkrati pa značilno visoka izhodišča v izražanju zaupanja predsednikom vlade ob nastopanju mandatov in postopno upadanje zaupanja skozi trajanje mandata. To se še posebej jasno izrazi v dvoletnem obdobju mandata A. Ropa, pa tudi v štiriletnem mandatu J. Janše. **Predsednik vlade J. Janša je v začetnem obdobju vezal nase visoko zaupanje, ki pa se je ob izteku prvega leta vse bolj zmanjševalo, na kar jasno opozarja graf 17.**

V ilustracijo dodajamo graf 21, ki prikazuje dejavnike, ki značilno določajo izražanje zaupanja predsedniku vlade. **Predvsem je očitno, da najmlajši pretežno (51%) izrekajo nezaupanje predsedniku vlade, najstarejši pa v večji (39%) meri zaupanje. Nezaupljivi pa so izrazito še samozaposleni (53%), študentje in dijaki (60%), medtem ko dosti več zaupanja izrekajo predsedniku vlade upokojeanci (35%), zaposleni v negospodarstvu**

(31%), itd. Pa vendar za vse te kategorije velja, da izražajo do predsednika vlade značilno več nezaupanja kot zaupanja.

Da izrekanje zaupanja močno določa strankarska oz. nazorska opredeljenost, pa ilustrirajo tudi velike razlike v izraženem nezaupanju levo samoopredeljenih (57%) in izraženem zaupanju desno samoopredeljenih (53%). Sicer pa se, skladno s teorijo, pokaže, da največ zaupanja vladi izrekajo preferenti ključnih "vladnih" strank: SDS (74%), NSI (52%), medtem, ko preferenti preostalih vladnih strank v izražanju zaupanja zaostajajo celo za povprečjem (DESUS: 22%; SLS: 12%). Tem bolj nezaupljivi do vlade pa so preferenti Zares (68%), SD (60%), LDS (49%), pa tudi DESUS (40%), SNS (39%) in strankarsko neopredeljeni (35%) itd. Le preferenti treh koalicijskih strank močno zaostajajo za povprečnim deležem izraženega nezaupanja (NSI: 8%; SDS: 10% in SLS: 11%).

Graf 21

CJMMK, POLITBAROMETER, april 2008, N=813

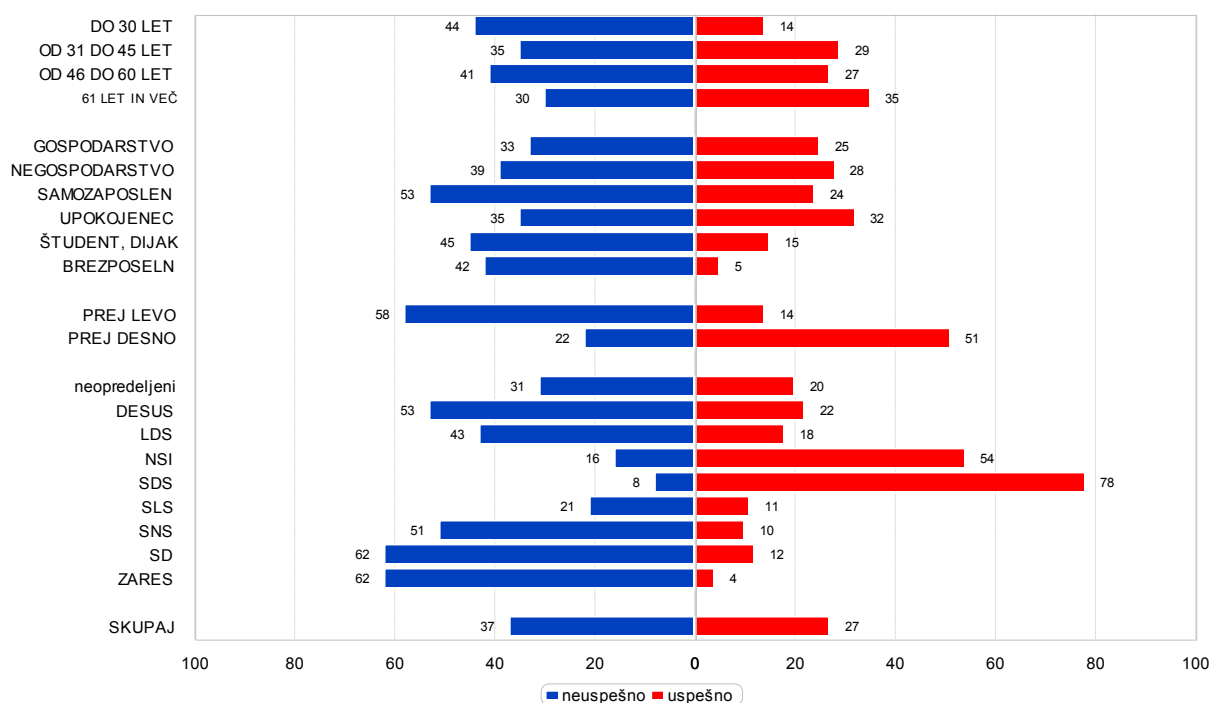
(2) Ocena uspešnosti Janeza Janše kot predsednika vlade

Vidik ocenjevanja predsednika vlade J. Janše je prikazan v grafu 13. Iz prikaza sledi, da se po povprečju ocene predsednik vlade J. Janša uvrsti med opazovanimi državnimi ustanovami na četrto mesto za predsednikom republike, predsednikom državnega zbora in za varuhinjo človekovih pravic – in pred državni zbor, vlado kot celoto, itd. **Za ocene uspešnosti predsednika vlade J. Janše velja (glej graf 14), da so v začetnem obdobju mandata visoke, nato pa postopoma upadajo. Očiten je torej negativen trend, pa čeprav je zadnja ocena (2.86) značilno višja od decembrske (2.69).**

Graf 22 ilustrira vpliv strukturnih značilnosti respondentov na izrekanje ocen uspešnosti predsedniku vlade J. Janši. Tako mu najstarejši značilno pogosteje (36%) izrekajo visoke, najmlajši pa nizke ocene uspešnosti. Najbolj kritični ocenjevalci uspešnosti predsednika vlade J. Janše so samozaposleni, pa tudi študentje, dijaki itd. Seveda pa k izražanju teh ocen najbolj prispeva nazorska in strankarske opredeljenost ocenjevalcev. Da je delovanje predsednika vlade neuspešno, v največji meri (58%) menijo levo samoopredeljeni – in da je uspešno, najpogosteje (51%) desno opredeljeni. Njegovo delo kot uspešno ocenjujejo preferenti SDS (78%) in NSI (54%), medtem ko so preferenti SLS v izrekanju pozitivnih ocen močno zadržani (11%). Da je delovanje predsednika vlade neuspešno, v največji meri ocenjujejo preferenti SD in Zares (62%), pa tudi DESUS (53%), SNS (51%) itd.

Graf 22

USPEŠNOST DELOVANJA PREDSEDNIKA VLADE

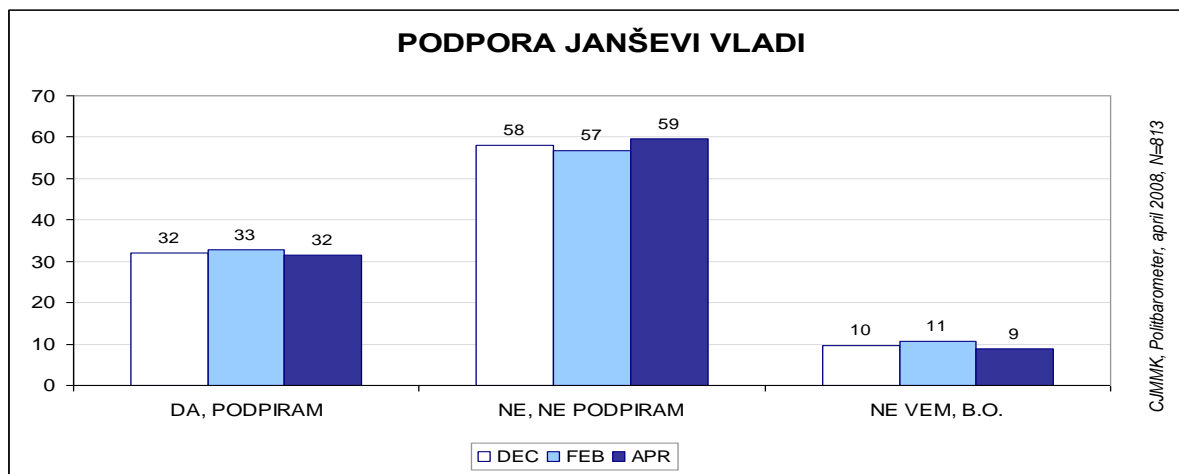
CJMMK, POLITBAROMETER, april 2008, N=813

Tako pri izražanju zaupanja kot pri ocenjevanju uspešnosti predsednika vlade preferenti koalicijske skupine strank razpadejo na dvojce, prvič na skupino SDS in NSI, za katere je značilno, da izrekajo J. Janši visoko zaupanje in visoko pozitivno vrednotijo njegovo delovanje ter skupini DESUS in SLS, ki sta pri tem ocenjevanju mnogo bolj zadržani, če ne že izrazito kritični (DESUS).

(3) Podpora vladi J. Janše

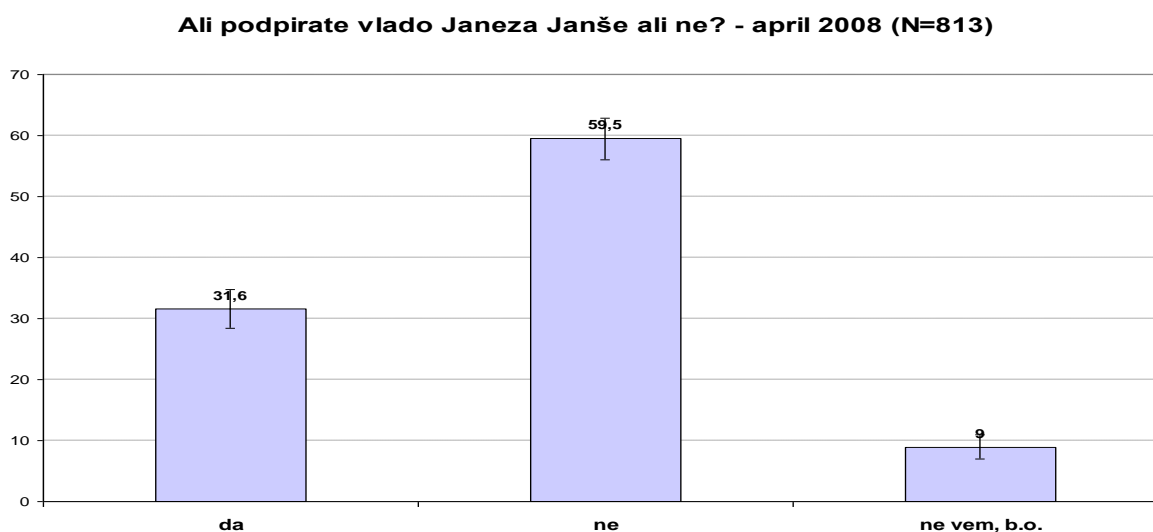
Meritev podpore vladi (z imenom vsakokratnega mandatarja) poteka od januarja 2001. Opredeljevanje je binarno. Na vprašanje "Ali podpirate vlado xx, ali ne?" vprašani odgovarjajo pritrdilno ali nikalno. Rezultati treh zadnjih meritev so prikazani v grafu 23. Graf prikazuje stabilnost opredeljenosti respondentov do vprašanja; nihanja so neznčilna. **Delež podpore se v preseku december-april giblje v obsegu 32% do 33%, delež nepodpore pa v obsegu 57% do 59%, s tem, da nepodpora ob zadnjih meritvah doseže svoj vrh (59%).**

Graf 23

Graf 24 pokaže na obseg možnih vzorčnih napak, kar dodatno ilustrira dejstvo, da je ocena te meritve visoko stabilna in verodostojna.

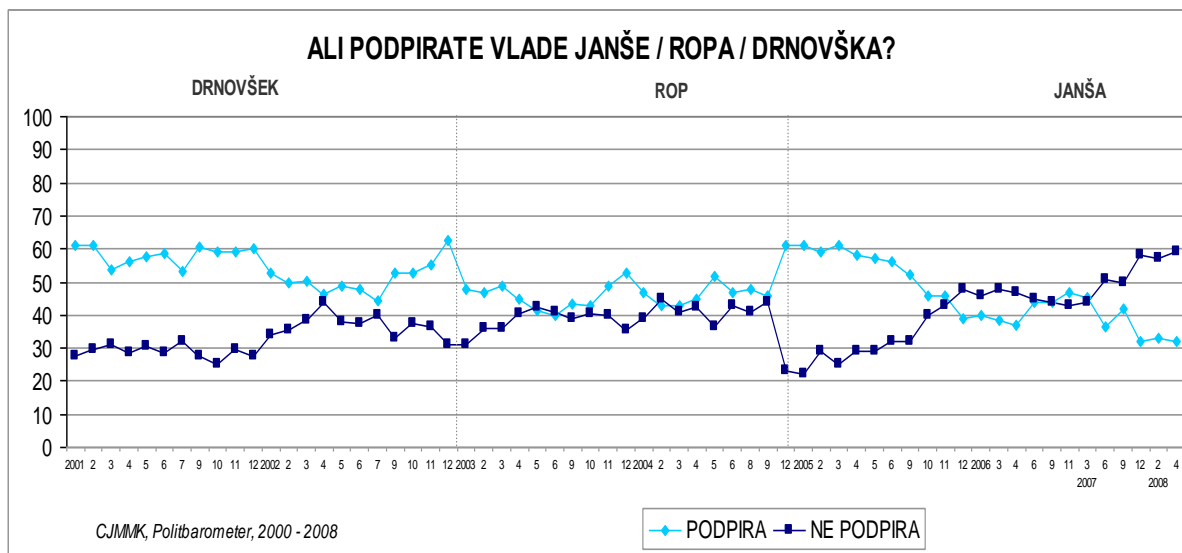
Graf 24

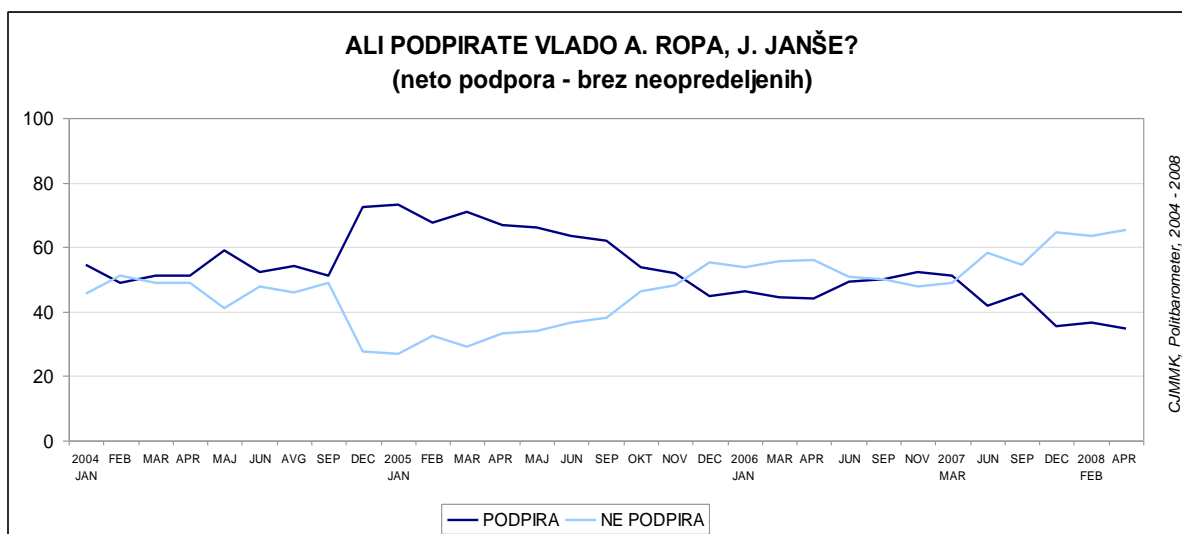
Rezultati vseh dosedanjih meritev "podpore vladi" so prikazani v grafu 25. Dinamika izrekanja podpore je v opazovanem obdobju izrazita. Očitno je, da je v obdobju mandatarja Drnovška v letu 2003 podpora izrazito upadala, nepodpora pa izrazito naraščala, vendar v tem obdobju ni nikoli preseгла deleža izmerjene podpore. V

obdobju mandatarja Ropa je prekrivanje obeh ocen izrazito, pa vendarle v povprečju ostaja podpora nad nepodpore. V obdobju mandatarja J. Janše pa je izrazit vzgon podpore v prvih devetih mesecih s postopnim upadom in nato preseganje nepodpore nad podporo do začetka leta 2007, ko se sproži izrazito naraščanje nepodpore – vse do zadnje meritve. Gibanje ne-podpor v tem času dodatno ilustrirata grafa 25 in 26.

Graf 25

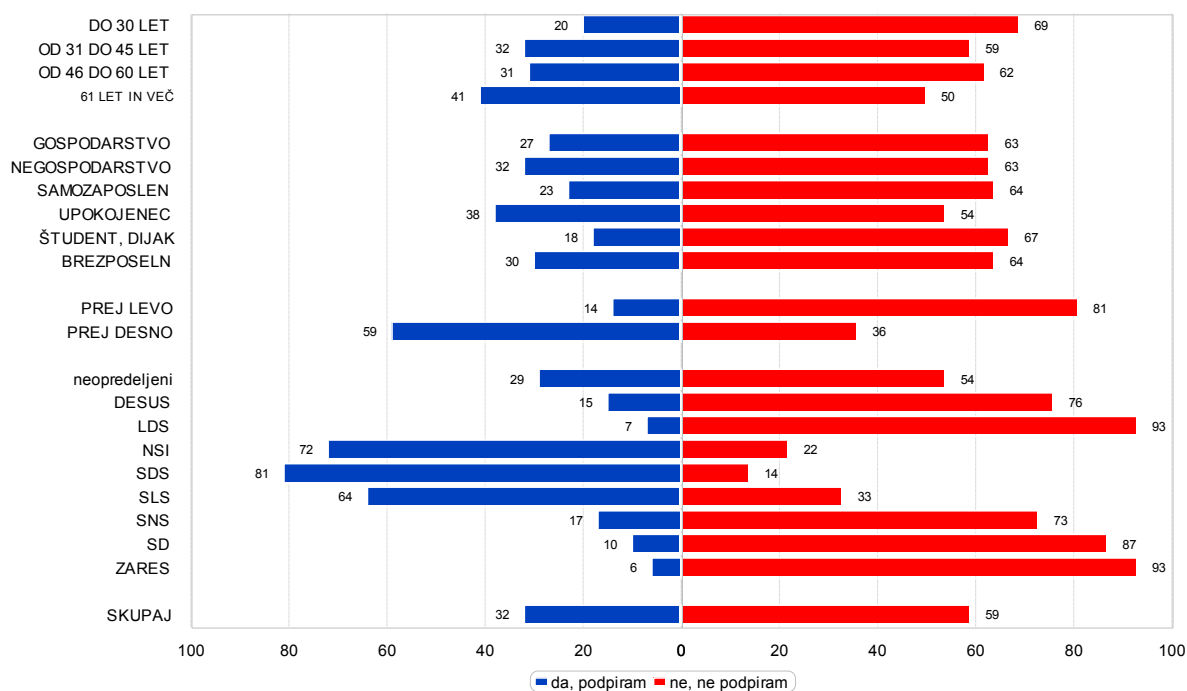
Graf 26

V prikazu strukturnih značilnosti skupin, ki izrekajo podporo oz. nepodpore, se bomo omejili le na rezultate zadnje meritve. Iz grafa 26 je mogoče razbrati, da bolj kot strukturne značilnosti izrekanje podpore določajo nazorske in strankarske pripadnosti. Pokaže se, da pripadniki vseh starostnih skupin prevladujoče in izrazito izrekajo nepodpore vladi, da pa pri tem vendarle mnogo bolj izstopajo najmlajši in mnogo bolj zaostajajo najstarejši. Najstarejši z deležem podpor (41%) značilno presegajo povprečje (32%).

Graf 27

PODPORA VLADI J. JANŠE

CJMMK, POLITBAROMETER, april 2008, N=813

Najizrazitejše pa so razlike v izrekanju ne-podpor med levo in desno samoopredeljenimi. Med levo samoopredeljenimi jih kar štiri petine (81%) izreka nepodporo vladi J. Janše, med desno opredeljenimi pa tri petine (59%) izreka podporo. Vendar je med slednjimi kar dobri dve tretjini (36%) takih, ki vlade J. Janše ne podpirajo.

Vpliv na izrekanje podpore se pa še bolj izrazi glede na strankarske preference. Najvišje deleže podpornikov vlade J. Janše beležijo skupine preferentov SDS (81%), NSI (72%) in SLS (64%), najvišje deleže nepodpornikov pa skupine preferentov Zares in LDS (93%), SD (87%), DESUS (76%) in SNS (73%). Tudi med strankarsko neopredeljenimi, ki predstavljajo v tej primerjavi največjo skupino, močno prevlada nepodpora (54%) nad podporo (29%), itd.

Vsi trije vidiki vrednotenja predsednika vlade skupaj kažejo, da je Janez Janša v času mandata izgubil večinsko podporo in visoko vstopno karizmo.

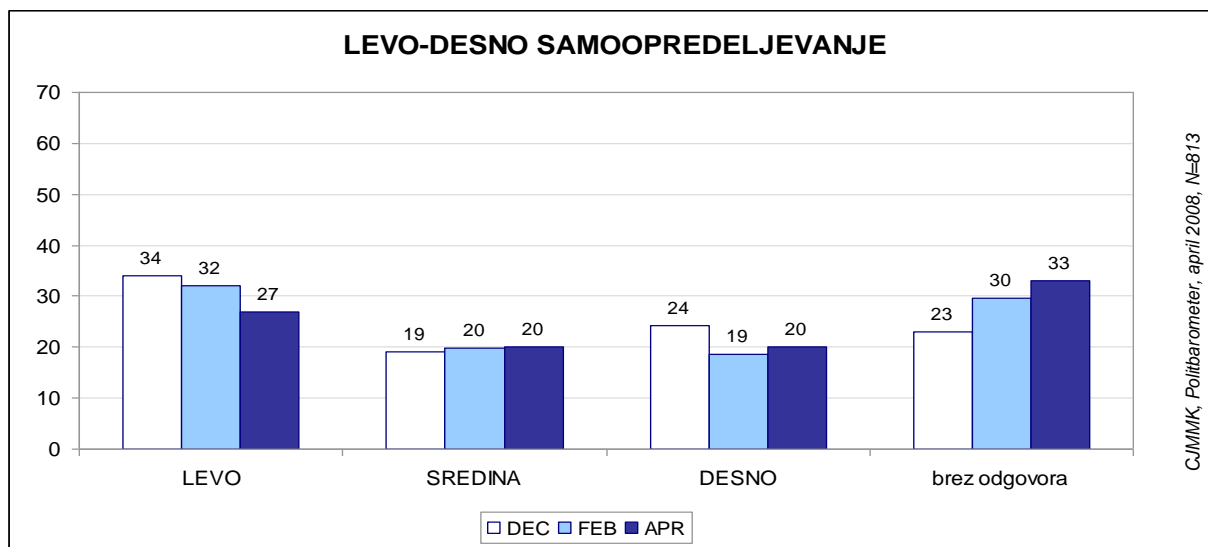
3.0 Strankarska opredeljevanja

Kot običajno, bomo v tem delu poročila prikazali rezultate meritev strankarskega opredeljevanja, ki vključujejo vprašanja o levo-desni samoopredeljenosti, nameravani udeležbi na volitvah, nato pa o povpraševanju o "voljeni stranki", o eventualni najbližji stranki, prikaz strankarskih preferenc, medčasovne primerjave strankarskih preferenc ter prehode med strankami na osnovi izjav o "voljeni stranki 04" in aktualnih preferencah.

3.1 Levo-desno opredeljevanje

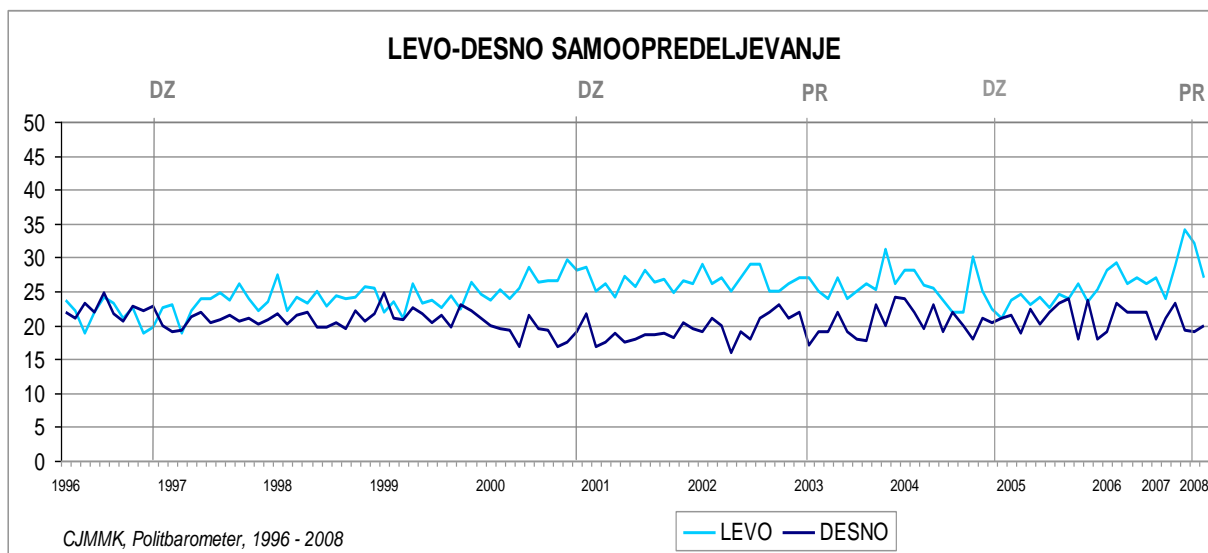
Rezultati meritve na osnovi levo-desne paradigme so prikazani v grafu 28. Graf pokaže nihanja v levo-desnem opredeljevanju v (kratkoročni) retrospektivi, medtem ko dolgoročna nihanja v opredeljevanju nakaže graf 29. Opažanje na osnovi prvega grafa **nakazujejo zmanjšanje deleža levo opredeljenih v preseku december (34%) – april (27%) ter hkrati zmanjšanje oz. ustalitev deleža desno opredeljenih v istem časovnem preseku (december 24%, april 20%)**. Ob stabilnem deležu sredinsko opredeljenih (od 19% do 20%) pa se vidno, skokovito povečuje delež neopredeljenih (december 23%, april 33%). **Ljudje se torej izmikajo takim samoopredeljevanjem. Je to oblika trenutnega pobega iz političnega prostora?** (graf 28)

Graf 28

Dolgoročna retrospektiva, prikazana v grafu 29, sicer nakazuje nihanja levo-desnega opredeljevanja v vsem obdobju, vendar hkrati postopno naraščanje deleža levo opredeljenih – v obdobju zadnjega parlamentarnega mandata.

Graf 29

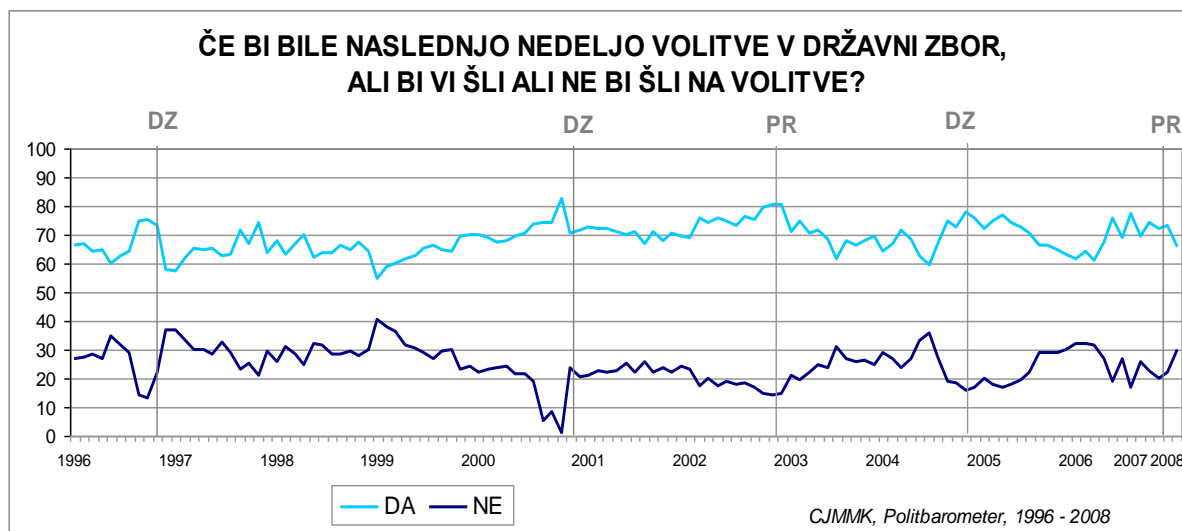
Strukturna analiza na osnovi PB 4/08 pokaže, da iz povprečja levo opredeljenih (27%) vidneje izstopajo respondenti iz starejših starostnih skupin (31%), srednje (31%) ter višje in visoko izobraženih (44%!!), zaposlenih v negospodarstvu (37%), samozaposlenih (33%), upokojencev (32%) ter respondentov z večjih mest (38%) itd. Analiza regionalne pripadnosti pokaže, da iz povprečij izstopata Zasavska (44%) in Obalno-kraška (46%) regija, pa tudi Gorenjska (35%) in Osrednja slovenska (31%) regija. Seveda je povečan delež levo opredeljenih med preferenti strank Zares (64%), SD (48%), LDS (37%) in DESUS (34%). Za vse omenjene stranke je značilno, da deleži levo opredeljenih značilno presegajo deleže desno opredeljenih. S povečanim deležem desno opredeljenih pa izstopajo skupine preferentov NSI (67%!), SDS (52%) in SLS (38%), med preostalimi kategorijami pa še skupina najmlajših (26%), brezposelni (32%), samozaposleni (24%) itd.

Na osnovi deležev levo-desno opredeljenih po skupinah preferentov strank še vedno vzdrži naša začetna umestitev strank v levo/desnem polju. Med levo-sredinske stranke se tako uvrščajo SD, Zares, LDS, pa tudi DESUS, med desno-sredinske stranke pa se umeščajo SDS, NSI in SLS, medtem ko za SNS velja, da se njeni respondenti umeščajo tako med levo (29%), pa tudi desno (24%) samoopredeljene, večina (36%) med njimi pa se ne opredeli.

3.2 Ali bi šli (naslednjo nedeljo) na volitve?

Vprašanje "Ali bi se udeležili volitev v Državni zbor naslednjo nedeljo?" je stalnica v raziskovanju strankarskih in volilnih opredelitev. V raziskavi PB 4/08 je na vprašanje pritrdilno odgovorilo 66%, zavrnilno 30%, preostali pa na vprašanje niso odgovorili (4%). Rezultat tokratne in vseh prejšnjih meritev je prikazan v grafu 30.

Graf 30

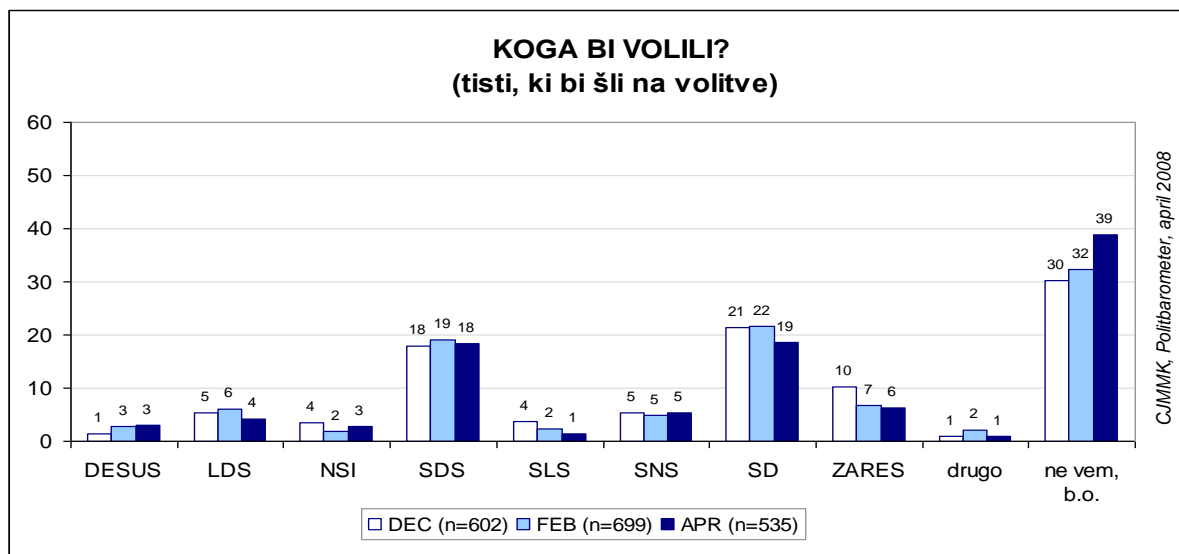
Daljša retrospektiva pokaže nihanja v pripravljenosti za udeležbo na volitvah glede na potek mandatov in približevanje oz. oddaljevanje volitev. V obdobju sedanjega mandata državnega zbora se aktiviranje "volilnega polja" kaže od konca leta 2006 dalje, še posebej v obdobju intenzivnega "premeščanja" volilnih izbir od LDS k SD. "Aktualna volilna pripravljenost" pa izrazito usiha. Z dvotretjinsko pripravljenostjo za udeležbo na volitvah se zdi, kot da smo bolj odmaknjeni od bližnjih jesenskih volitev.

Strukturna analiza pokaže, da najvišjo pripravljenost za udeležbo na volitvah, značilno višja od povprečja (66%), izrekajo respondenti višjih starostnih skupin (78%, 74%), višje in srednje izobraženi (76%), upokojenci (76%), prebivalci večjih mest (76%) ter Ljubljane in Maribora (78%), pa tudi verni respondenti (70%), levo/desno opredeljeni (78%, 76%) in še posebej izrazito preferenti SDS (91%), NSI (94%), tisti, ki podpirajo vlado J. Janše (65%) in so nekritični ocenjevalci razmer (81%) itd. Med potencialne ne-udeležence volitev pa se izrazito umeščajo najmlajši (47%), zaposleni v gospodarstvu (40%), dijaki, študenti (44%), strankarsko neopredeljeni (54%), preferenti LDS (36%) itd. Ta razkritja opozarjajo volilne stratege in usmerjevalce predvolilnih dejavnosti predvsem na dejstvo, da je prostor "volilno pasivnih" izredno širok in da se vanj vse skupine ne umeščajo enakomerno. **Pokaže se tudi, da imajo posamezne politične stranke več ali manj discipliniranih volivcev in torej zagotovljena trdna volilna jedra. To še posebej izrazito velja za dve desno-sredinski stranki (SDS in NSI), ne pa tudi za preostale, še posebej ne za LDS, ki je še vedno v procesu notranje konsolidacije.**

3.3 Če bi šli na volitve, za katero stranko bi volili?

Vprašanje "Koga bi volili, če bi bile naslednjo nedeljo volitve?" je v izhodišču indikacij strankarskega opredeljevanja. Vprašanje v PB postavljamo le tistim respondentom, ki so pred tem pritrdili, da bi se volitev udeležili. Dobljeni odgovori na vprašanje so prikazani v grafu 31.

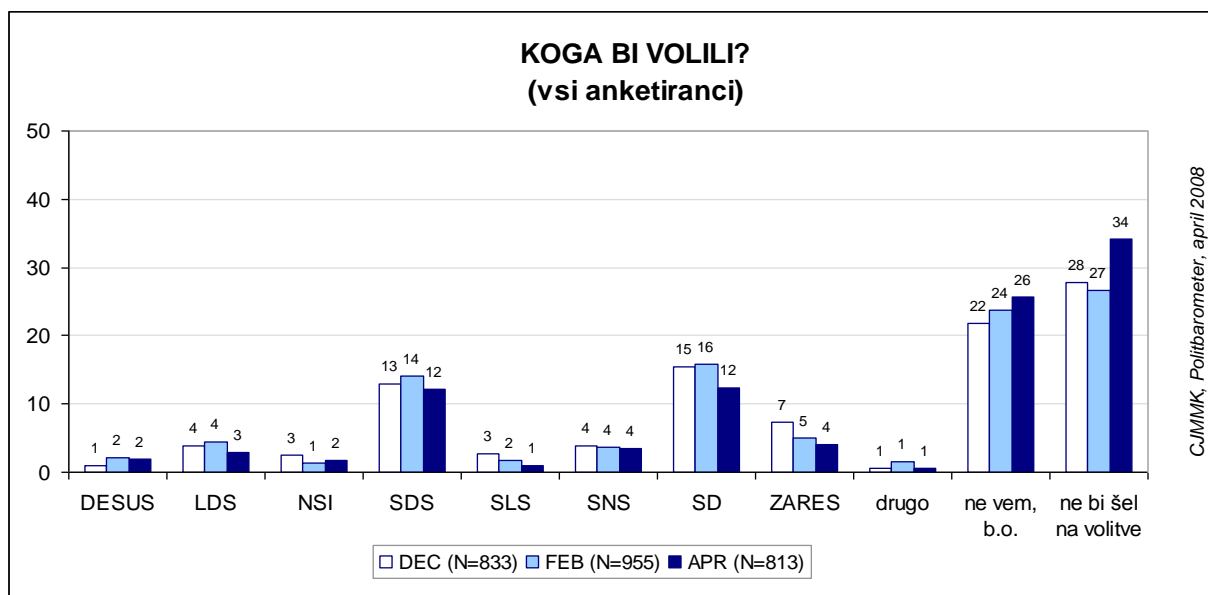
Graf 31

Pokaže se, da znotraj skupine potencialnih udeležencev nedeljskih volitev po deležu navedb na prvo mesto stopa SD (19%), sledi mu SDS (18%), nato pa Zares (6%), SNS (5%), LDS (4%), DESUS in NSI (3%) ter SLS (1%). Izstopajoč pa je delež tistih med potencialnimi volivci, ki niso znali ali bili pripravljeni odgovoriti z navedbo imena neke stranke (39%!!!). Primerjava rezultatov treh meritev (december-februar-april) pokaže izrazito dinamiko v (ne-)opredeljevanju. Predvsem izstopa rapidno naraščanje deleža neopredeljenih (iz 30% na 39%). Premike pa zaznamo tudi pri preferenčni skupini Zares, SD, SLS in LDS, ki se zmanjšuje, pri DESUS, ki se povečuje in relativno stabilnost SDS.

Za razumevanje dinamike opredeljevanja je gornjo sliko potrebno dopolniti s pogledom na volilno opredeljevanje v obsegu celotnega vzorca. (graf 32). Tu se še bolj izrazito potrjuje predhoden vtis, da se polje strankarsko neopredeljenih in nepripravljenih za udeležbo na volitvah širi. V aprilskem preseku je takih (ne vem, b.o., ne bi šel na volitve) kar tri petine (60%) vseh respondentov. Volilna tekma v pripravi jesenskih državnoborskih volitev, ki bo potekala v težnji prevzemanja volivcev med strankami in ne predvsem v smeri aktiviranja celotnega polja volilnega opredeljevanja, bo zgrešena.

Graf 32

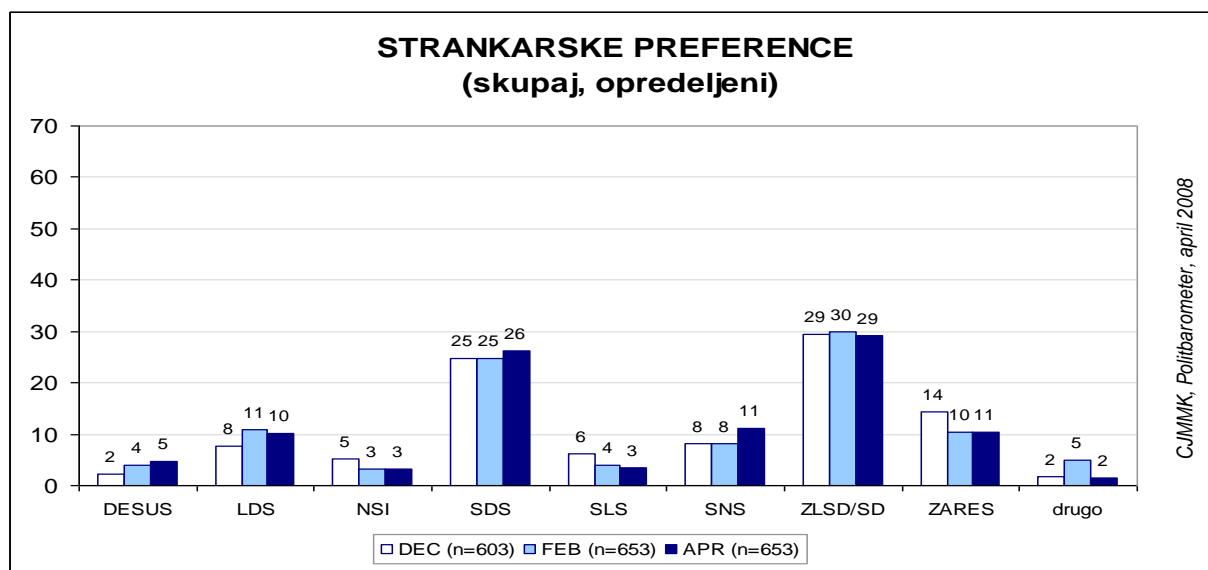

3.4. Strankarske preference

Ko "volilno" opredeljenim dodamo še respondente, ki so pripravljeni odgovoriti na dodatno vprašanje ("Pa vendarle, katera stranka vam je najbližja?"), oblikujemo novo dimenzijo "strankarske preference". Prav na osnovi indeksa strankarskih preferenc v okviru PB vse od začetka (1995) do danes prikazujemo strankarska opredeljevanja.

Rezultati uvrstitev na indeksu strankarske preference – na osnovi zadnjih treh meritev – so prikazani v grafu 33. Ta graf zajame le opredeljene respondente. Pokaže se, da se umestitve, prikazane v grafih 31–32 v osnovi potrdijo – ob povečanih frekvencah. Na osnovi aprilske meritve se na prvo mesto uvrsti SD (29%), sledi SDS (26%), Zares in SNS (11%), LDS (10%), DESUS (5%) ter NSI in SLS s 3%.

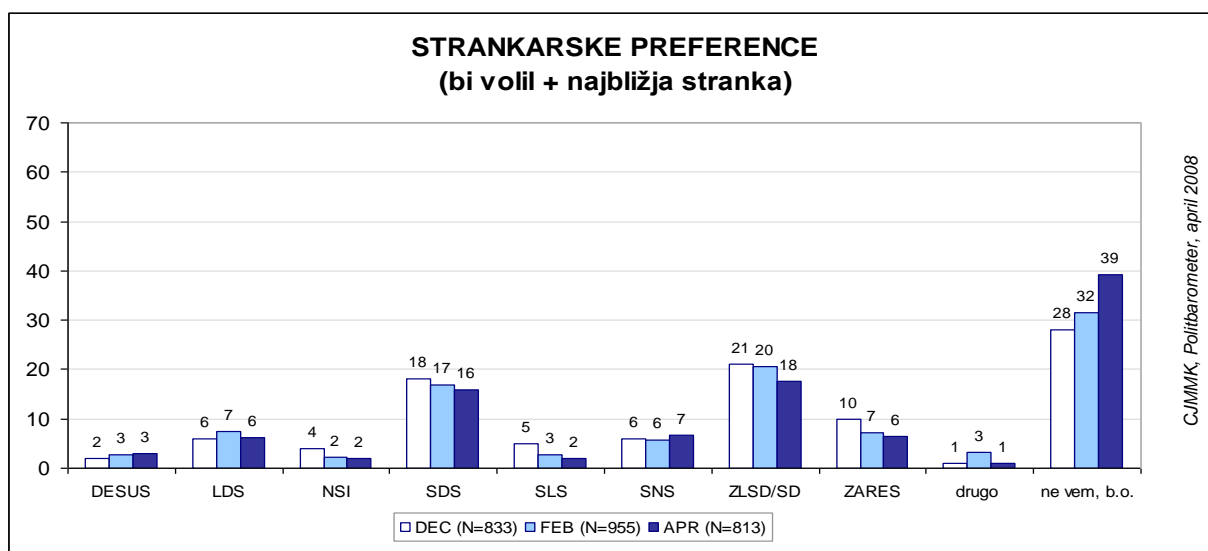
Graf 33

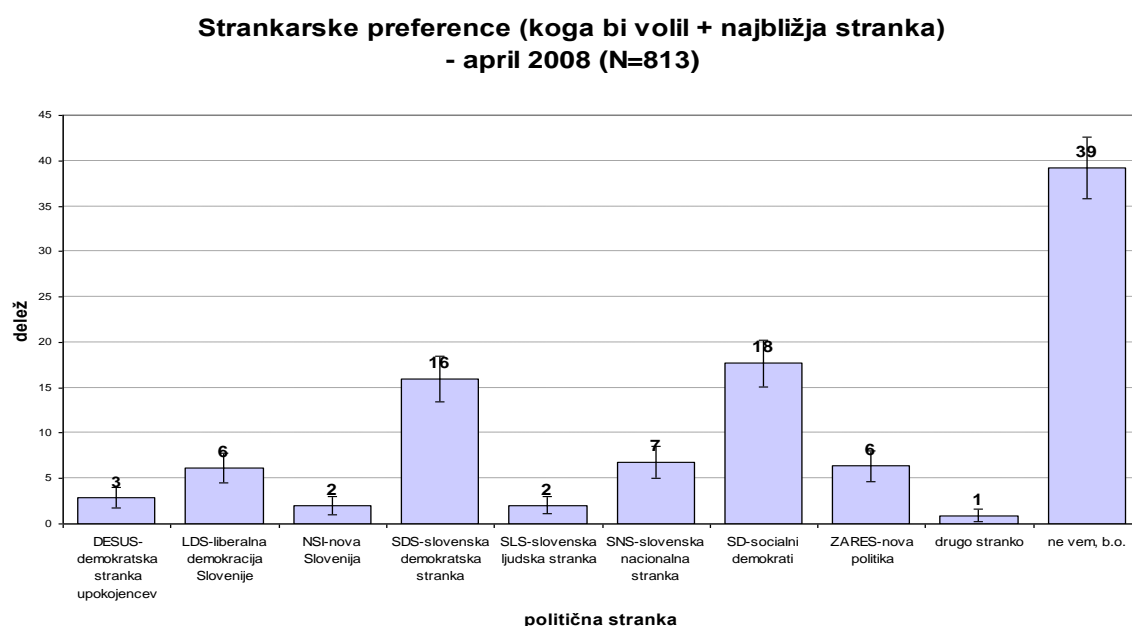
Bližnja retrospektiva pokaže, da je na tej ravni opredeljevanja dosti manj dinamike in da so stranke pretežno uspele zadržati ravni, dosežene v decembrski meritvi. To velja tako za SD in SDS, v preseku februar-april pa tudi za Zares, LDS in NSI. DESUS izkazuje stopničasto rast na nizki ravni (2%, 4%, 5%), SLS pa stopničasti upad (6%, 4%, 3%); značilen dvig preferenčnih izbir pa beleži v preseku februar-april SNS (8%, 11%).

Končna, popolna slika preferenčnega opredeljevanja, je prikazana v grafu 34, ki mu je dodan tudi prikaz obsega vzorčnih napak po strankah (graf 35).

Graf 34

Graf 35

Graf 35 nas opozarja na omejitve pri prikazovanju in vrednotenju preferenčnih meritev. **Vidi se, da se vse opazovane stranke umeščajo v tri skupine. V prvi, na najvišji ravni, sta umeščeni SD in SDS, v drugi Zares, SNS in LDS in v tretji DESUS, NSI in SLS.**

Predvsem pa se pokaže, da je podatek o preferenčni neopredeljenosti dominanten. Velik del "polja strankarskega opredeljevanja" je nezaseden! In prav to je osnovna značilnost aktualnega stanja strankarskega opredeljevanja: najmočneje zastopana je namreč "SNV – Stranka neopredeljenih volivcev".

3.5 Strukturne značilnosti preferentov strank

Strukturni prikaz preferenčnih skupin je smiseln in dopusten le za skupine, ki so močneje zastopane v preferenčnem rangi, med njimi SD, SDS, SNS, Zares in LDS. Poglejmo si nekatere značilnosti:

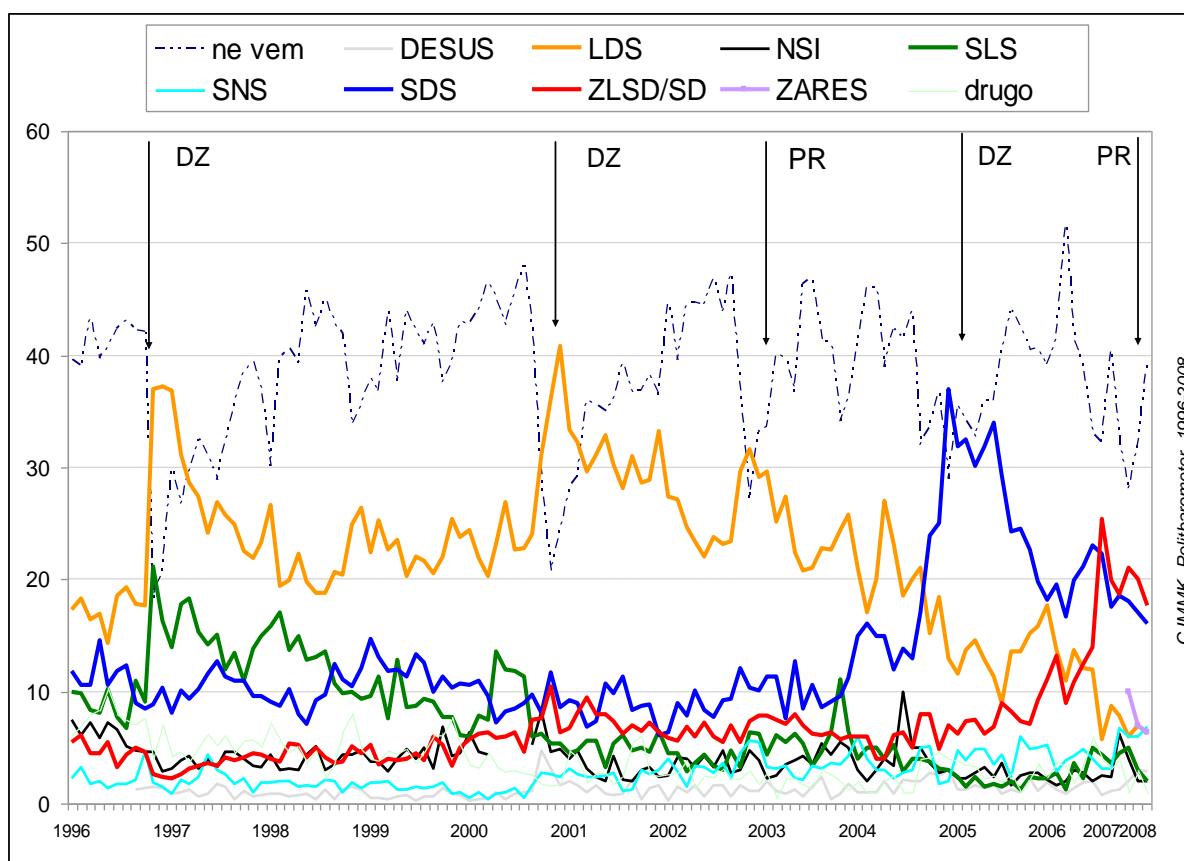
- **SD:** Med preferenti je delež višjih starostnih skupin močneje udeležen kot nižjih. Udeležba izobrazbenih skupin, z izjemo osnovnošolske, je enakomerna, med zaposlitvenimi kategorijami opazimo povečan delež upokojeincev, med skupinami glede na kraj bivanja pa povečano udeležbo respondentov iz večjih mest ter Ljubljane in Maribora. Med preferenti SD je delež levo samoopredeljenih (31%) trikrat večji kot delež desno samoopredeljenih, med njimi je tudi daleč več tistih, ki ne podpirajo vlade J. Janše in značilno več ostro kritičnih ocenjevalcev razmer.
- **SDS:** Obe srednji starostni skupini sta močneje zastopani kot najstarejša in še posebej najmlajša. Med preferenti je opazen povečan delež s področja negospodarstva, brezposelnih ter izrazito visok delež desno samoopredeljenih. Preferenti SDS so izrazito pozitivni ocenjevalci socialno-političnih sprememb in podporniki vlade J. Janše.
- **SNS:** Med preferenti je značilno več mladih in najmlajših, medtem ko so starejši ter visoko in višje izobraženi manj zastopani. Dalje, višja je zastopanost samozaposlenih, študentov in dijakov in še posebej izrazito brezposelnih.
- **ZARES:** V skupini preferentov izstopajo obe srednji starostni kategoriji in še posebej višje in visoko izobraženi ter samozaposleni. Močneje so zastopani levo samoopredeljeni, desno samoopredeljenih pa skoraj ni v tej skupini. So izraziti kritiki socialno-ekonomskih razmer in ne podpirajo vlade J. Janše.
- **LDS:** Izrazitejša je udeležba mlajših, srednje izobraženih, zaposlenih v gospodarstvu, prebivalcev večjih mest in levo samoopredeljenih. So izraziti kritični ocenjevalci socialno-ekonomskih razmer in ne podpirajo vlade J. Janše.
- **SNV:** Posebej veliko skupino pa tvorijo "strankarsko neopredeljeni" (SNV), torej respondenti brez preferenčne uvrstitve. Med njimi je značilno več mlajših kot starejših, dalje, več nižje kot visoko izobraženih, več zaposlenih v gospodarstvu kot samozaposlenih, več podeželanov kot meščanov itd. Glede na versko opredeljenost med njimi ni razlik, glede na levo-desno opredeljenost pa so razlike neznatne. Med njimi so podporniki in nepodporniki vlade J. Janše enakomerno udeleženi, je pa zato bistveno manj nekritičnih in značilno več kritičnih ocenjevalcev socialno-političnih razmer.

Za preostale preferenčne skupine, ki so udeležene v vzorcu z 2% do 3% je strukturno označevanje zgolj ugibanje.

3.6 Preference: trendi, medčasovne primerjave

Dinamiko preferenčnega opredeljevanja v obdobju raziskave PB prikazuje graf 36.

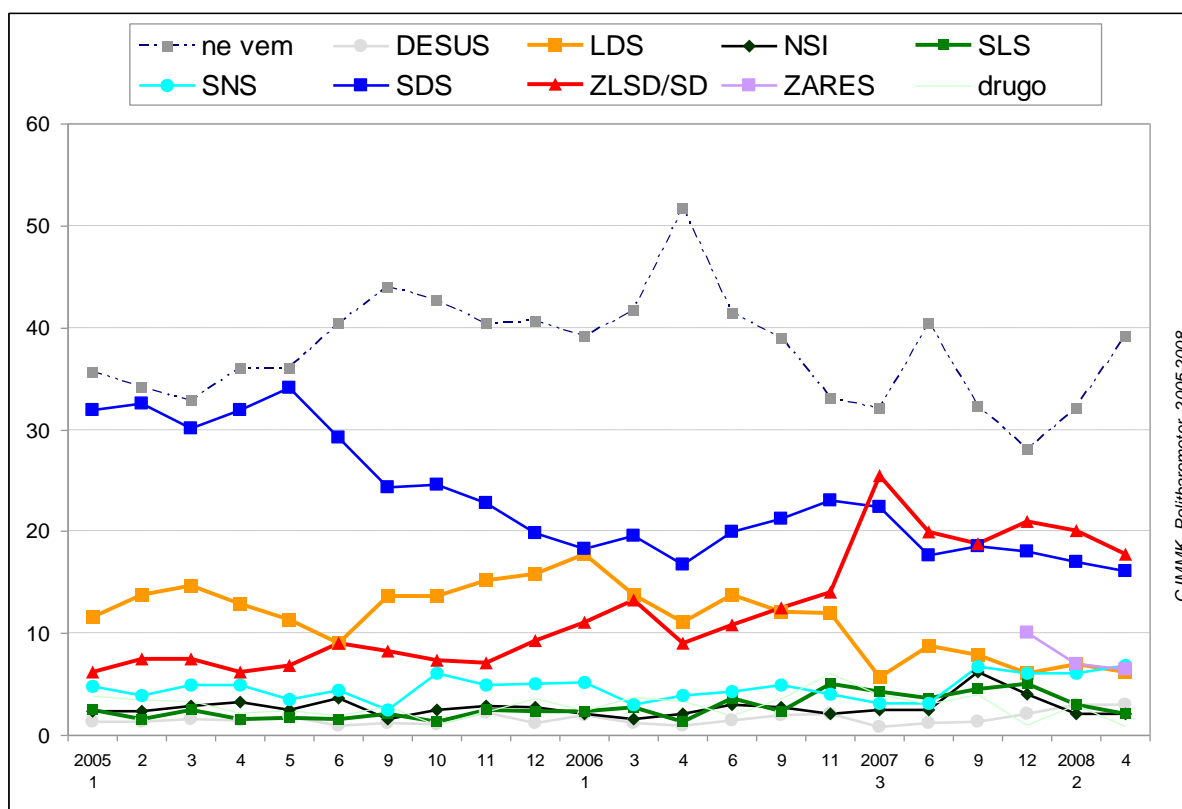
Graf 36

Strankarsko opredeljevanje je podrejeno dinamiki mandatnih obdobj in volitev, tako za Državni zbor kot predsedniških volitev. Predvsem je očitno, da je v dolgem obdobju do 2004 dominantna LDS, nato pa v povolilnem letu (2005) to vlogo prevzame SDS in jo v letu 2007 predaja in preda SD. Vendar aktualno stanje uvrstitev ne določa končne pozicije "zmagovalca". SD in SDS sta umeščeni skupaj, z rahlo prednostjo SD-ja.

Graf 37

STRANKARSKE PREFERENCE 2005-2008

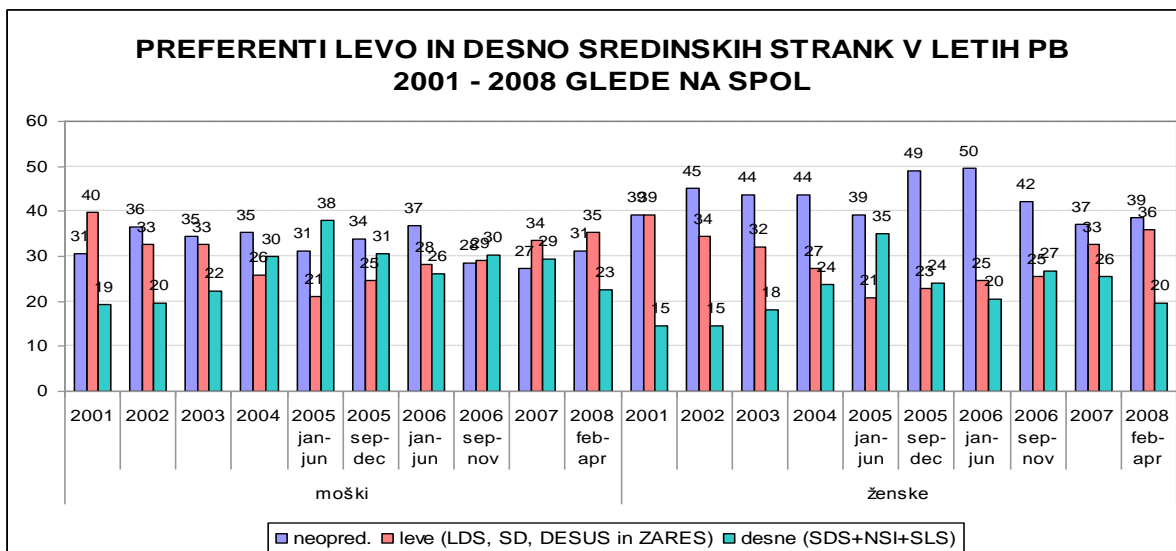

Za razumevanje poteka strankarskega opredeljevanja je koristen pogled v strnjen levo-desni prostor. V okviru analize PB vseskozi poteka spremljanje dinamike opredeljevanja v levo/desnem strankarskem prostoru, ki vključuje na levi SD, LDS, DESUS in tudi Zares, na desni pa SDS, NSI in SLS. Taka umestitev sicer odstopa od razporeditve strank na liniji koalicija-opozicija, kar sledi iz predhodnih umestitev DESUS-a kot vladne stranke in je v aktualnem obdobju utemeljeno na pretežni levo-sredinski samoopredeljenosti in prevladujoči kritičnosti v ocenjevanju socialnih in političnih vprašanj njegovih preferentov.

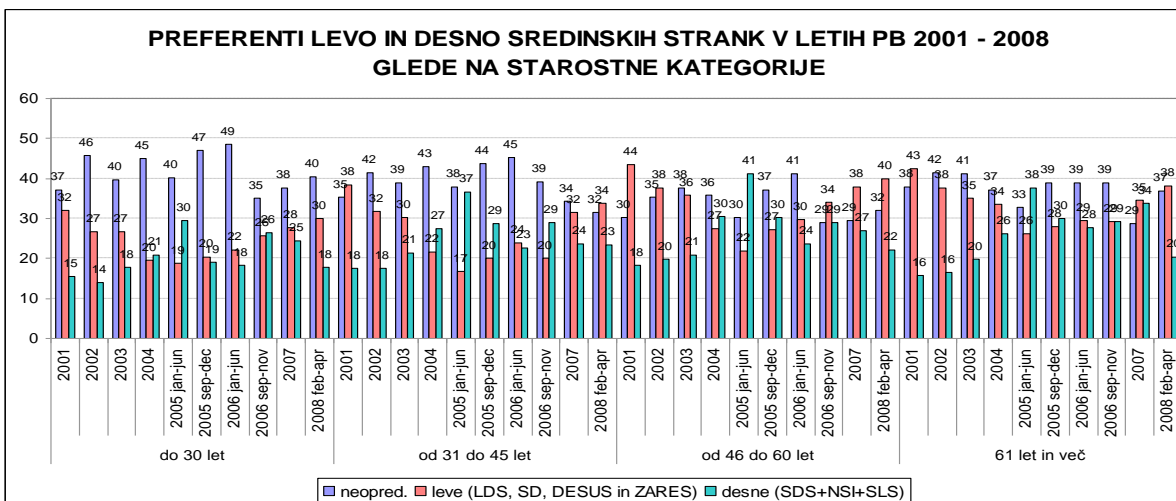
V grafih 38 do 43 so prikazani poteki opredeljevanj za (tako opredeljene) levo in desno-sredinske stranke glede na gibanje udeležbe moških in žensk (graf 38), starostnih skupin (graf 39), izobrazbenih kategorij (graf 40), glede na značilnosti kraja bivanja (41), glede na izraženo (ne-)vernost (42) ter na levo/desno samoopredeljenost (43) respondentov. Podrobnejšo analizo vključenih grafov prepuščamo domiselnosti vztrajnih bralcev.

In vendar je očitno, da je dinamika, izražena na splošni ravni, kot je prikazana v grafih 36-37 skoraj v celoti izražena tudi na ravni posameznih kategorij. Vidi pa se, da se posamezne od njih vključujejo ali umikajo iz preferenčnega prostora – pod vplivom aktualnega dogajanja oz. približevanja volitvam – dosti bolj izrazito kot druge.

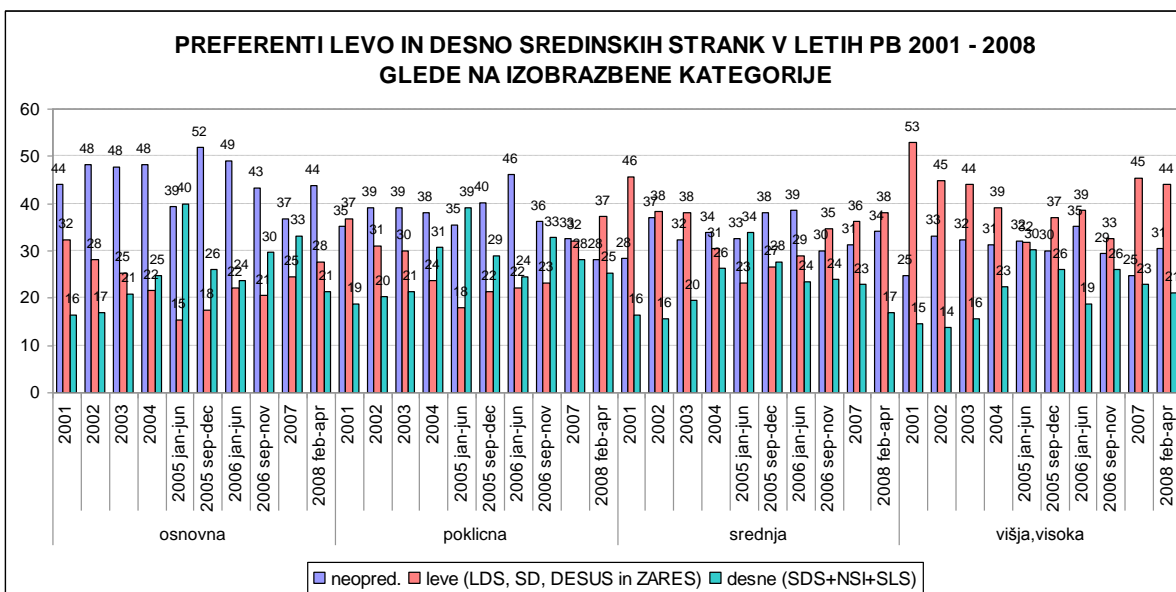
Graf 38

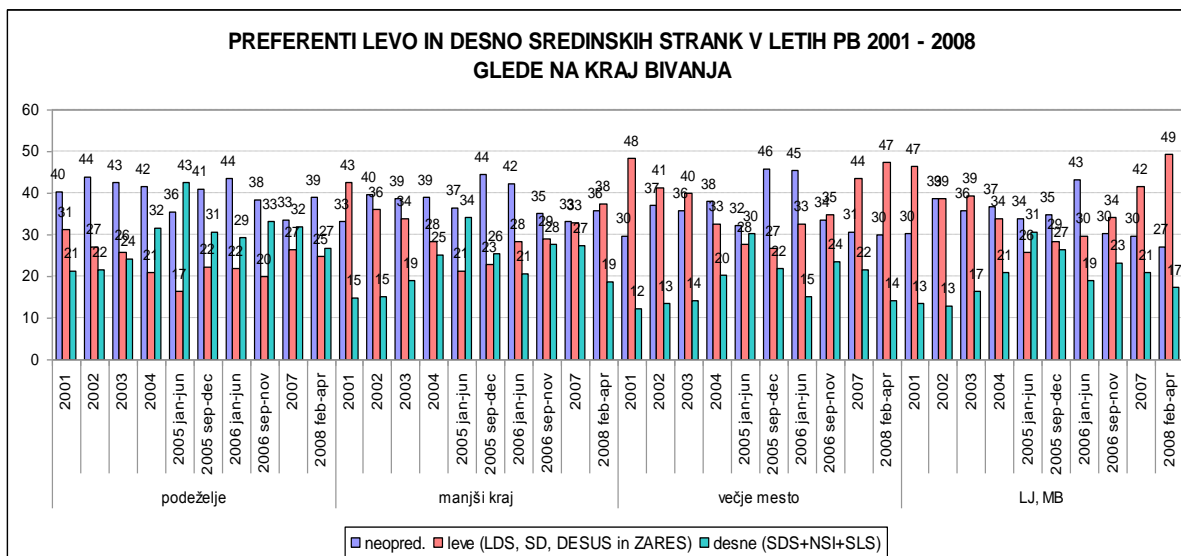
Graf 39

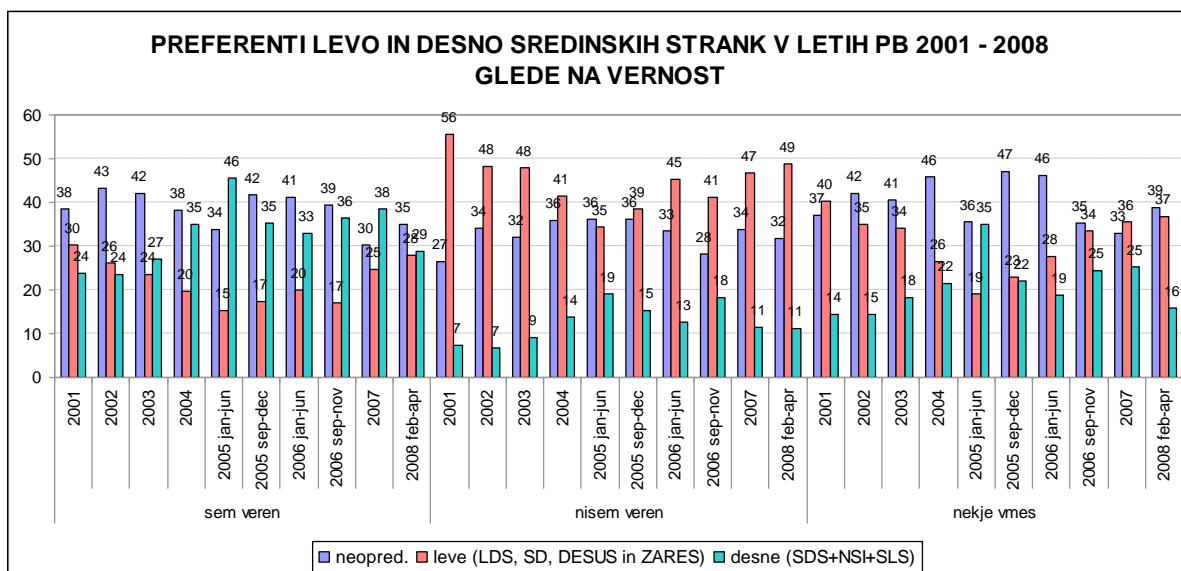
Graf 40

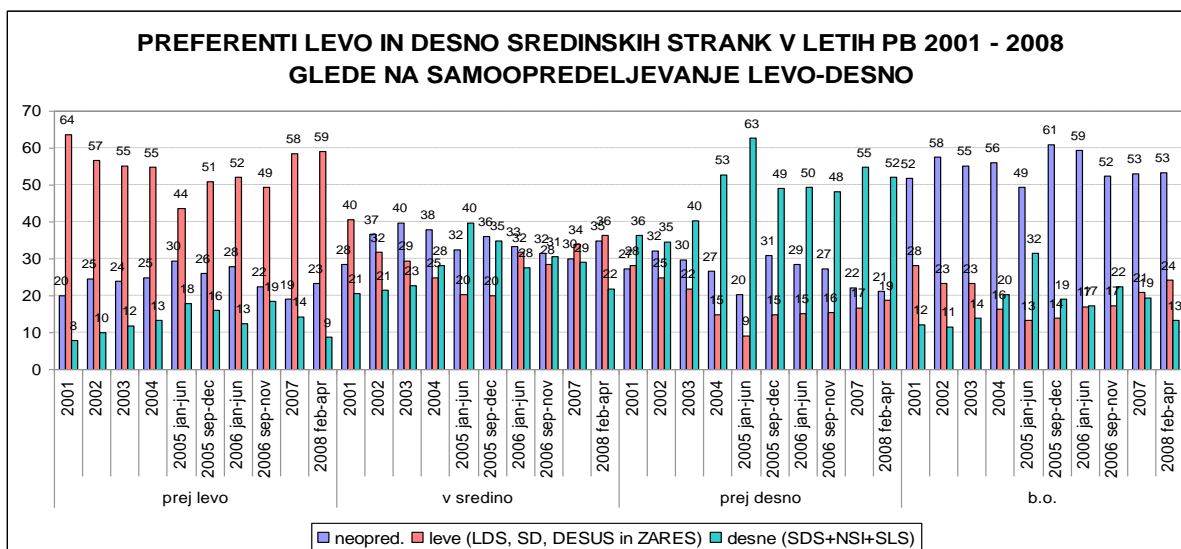
Graf 41

Graf 42

Graf 43

3.7 Stabilnost strankarskih opredelitev I.

Da bi preverili trdnost strankarskih opredelitev in glede na približajoče se državnozborske volitve, smo v "model" PB, na koncu vprašalnika (da ne bi s tem vplivali na standardno preferenčno opredeljevanje), vključili dodatno vprašanje, ki je glasilo: "Navedli vam bomo politične stranke in njihove predsednike, vi pa povejte, katero od njih boste na letošnjih volitvah najverjetneje podprli". Razlika med standardnim zajemanjem preferenc "volil bi + najbližja mi je" in tem vprašanjem je očitna. Pri prvem anketiranim osebam postavljamo le vprašanja in jih ne usmerjamo h konkretnim političnim strankam (povpraševanje na priklic). Respondenti sami navajajo imena (ali le vodje strank), nakar jih uvrstimo. V drugem primeru pa smo spraševancem navedli seznam devetih v Državnem zboru zastopanih strank skupaj z imeni njihovih predsednikov (izbirno vprašanje). Slednja situacija je približek razmeram opredeljevanja na volitvah, pač v meri, kakršnega dopušča telefonsko anketiranje. Prvič (eksperimentalno) smo to vprašanje uvedli v PB 2/08 in ga ponovili v PB 4/08. Dobili smo naslednjo frekvenčno uvrstitev:

	februar (v%)	april (v%)
- SD z Borutom Pahorjem	26	21
- SDS z Janezom Janšo	15	16
- SNS z Zmagom Jelinčičem	10	9
- ZARES z Gregorjem Golobičem	9	8
- LDS s Katarino Kresal	4	6
- DESUS s Karlom Erjavcem	4	6
- SLS z Bojanom Šrotom	4	3
- NSI z Andrejem Bajukom	2	1
- Lipa s Sašom Pečetom	1	1
- neopredeljeni	26	29

Če prvo zajemanje strankarskih opredelitev označimo kot preference I. (PREF I.), lahko drugo označimo kot preference II. (PREF II.) Niz podatkov PREF II, pridobljen s PB 4/08 je vreden samostojne poglobljene analize. To bomo opravili naknadno. Na tem mestu pa bomo prikazali nekaj opažanj iz relacij med PREF I. in PREF II.

Na ravni PREF I. ostajata neopredeljeni dve petini vzorca (39%), na ravni PREF II. pa značilno manj, le tri desetine (29%) respondentov. Ponudek imen strank z voditelji torej olajša odločanje glede izbire strank. Na ravni PREF I. je tako opredeljenih 61% vseh, na ravni PREF II. pa 71% vseh respondentov. Med deleži opredeljenih za posamezne stranke pa opazimo nekatere razlike. Tako npr. DESUS z navajanjem imena in predsednika stranke podvoji svojo preferenčno podporo, značilno poveča pa jo tudi SNS, Zares in SLS. SDS ohranja enako podporo v obeh primerih, medtem ko NSI (na nizki ravni) in SD (na visoki ravni) deloma zmanjšata svojo preferenčno podporo.

Pri iskanju razmerij v opredeljevanju PREF I. in PREF II. se nakažejo tudi **trdna jedra** v preferenčnih skupinah posameznih strank. Gre namreč za deleže preferentov posamezne stranke, ki so to stranko navedli oz. izbrali v obeh primerih. Prikazano po strankah so njihova

trdna jedra (z deleži v obsegu celotnega vzorca) naslednja: SD (14%), SDS (12,7%), SNS (5,1%), Zares (5,0), LDS (4,1%), DESUS (2,6%) itd.

S tem so nakazane nekatere smeri možne nadaljnje analize.

3.8 Stabilnost strankarskih opredelitev II. – prikaz prehodov med "volil 2004" in preferencami 2008 (PREF I.)

Med rednimi indikacijami PB je tudi zajemanje podatkov o preteklih volilnih ravnanjih. V tem primeru smo povpraševali o volilnem ravnanju na državnozborskih volitvah 2004. Medstrankarske prehode oz. "stabilnost strankarskih opredelitev" pokažejo analitične tabele, ki vključujejo pretekla volilna ravnanja, odločitve na ravni "volil bi", umestitev na ravni strankarskih preferenc I. in strankarskih preferenc II. Teh analiz v razpoložljivem času še nismo opravili.

Vpogled v tranzicijsko matriko "volil 2004" – PREF I. (na osnovi datoteke PB4/08 oz. združenih datotek zadnjih treh meritev PB) nakaže nekaj osnovnih značilnosti. Pokaže se, da so prehodi med strankami levo-sredinske oz. desno-sredinske opcije prej izjema kot pravilo. Večina prehodov se dogaja na ravni med posameznimi strankami in skupinami nevolivcev. Pogostejši prehodi so predvsem posledica implozije LDS na začetku lanskega leta, ko se je njen, sicer zmanjšani, a tradicionalni elektorat, razporedil med neopredeljene, preferente SD, Zares in ponovno med preferente prenavljajoče se LDS. Prehodi znotraj skupine desno-sredinskih strank so neizraziti. To je le vtis, ki bi ga morali v nadaljnji analizi potrditi.

Ta "model" analize dopušča tudi sklepanje o trdnosti preferenčnih podpornih skupin, torej o deležih preferentov (PREF I.) določene stranke, ki izjavljajo, da so za to stranko glasovali že ob državnozborskih volitvah 2004. Ta preizkus pokaže, da so deleži "trdnih" podpornikov po strankah močno različni in predvsem odvisni od obsega vstopnih izbir (volil 04) oz. od aktualnih izbir (PREF I.). Pri tem so vidneje zastopane predvsem "večje stranke": SDS (11,3%), SD (7,0%), LDS (2,7%), SNS (1,7%), Zares (LDS-Zares) 1,6% itd.